

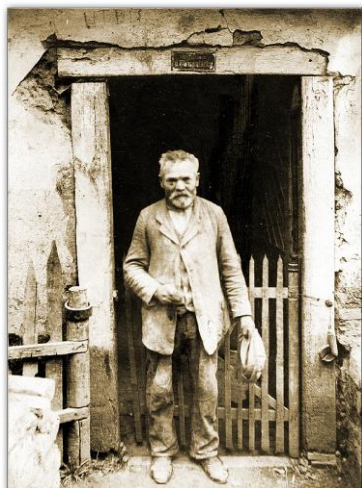
Josef Ulrich

26.8.1884 - 20.10.1961

zápisky z
první
světové
války
1914 - 1918

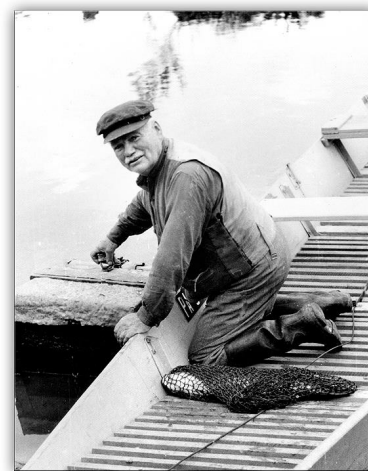
Úvod.

*Václav Ulrich
mlynář v Chrástku
1919*

Jsou mlynáři chlapi, chlapi....Tak poklepával starý mlýn ve Skalsku, které tehdy bylo v okrese Bělá pod Bezdězem 26.8.1884. Do této idyly se strhl mumraj. To se panu otci Ulrichovi narodil první synek Josef. A nechával o svém příchodu jak se patří vědět z plných plic. Na tento povyk reagovaly sudičky, které lze očekávat v klepáči na nic moc přítoku Jizery. Prostě to, co bylo po ruce. První jistojistě byla voda. Šlo přeci o kluka „plavajnickýho“. Voda, která ho provázela v řemesle celý život. Druhá byla volná příroda, která mlýn obklopovala a dala mu do srdíčka lásku ke všemu živému. Ta obligátní třetí vůbec nebyla zlá, jak má podle pověstí být. Ovlivnila svým darem hlavně a předurčila jeho životní především vojenský osud. Byla to muzika a lidové písničky. Však taky k tomu vyhrával na heligonku krajánek, který přišel s vodou. Hezky po našem: Jsou mlynáři chlapi, chlapi... A tento dar sudičky neodbytně provázal chlapce věrně i v dobách velice krušných. Asi mu i několikrát zachránil i život. Tak přišel na svět můj děda, muzikant a člověk velice

oddaný přírodě a všemu co s ní souvisí. Myslivec, pro mne nedostižný rybář, houbař a vůbec člověk, který měl srdíčko pro všechno. Veselá kopa, přichystaná až někdy k jeho věku nedůstojné klukovině. Žádná „lumpárna jak říkala babička mu nebyla cizí. Co jiného mohl být než muzikant. Na vojně ne ledajaký, ale ne prim. Byl dělníkem hudby. Doprovod, podle něho beglajtuňk. O co méně se mu dostalo umění zpívat o to více byl obdařen hudební pamětí. Znal mnoho písniček. O to lépe zpívala babička. A ta znala písniček. Jemu jsem vděčný za své povolání lesníka a také za muziku, se kterou koketuji celý život. Převážně jako lidovkář v několika Pobálovkách a Koláčovkách. Pamatují se na dědu takto i obyvatelé Kamýka nad Vltavou, kde byl stárkem až do důchodu a nepřehlédnutelnou kulisou rybáře na loďce pod mostem. V době prázdnin jsme tam sedávali, každý na své lodičce poctivě skoro za každého počasí co den. On pro mne představoval mužský element v rodině. Otec zemřel, když mi byly tři roky. Dědovy výchovné postupy se nějak moc nekryly s učením moderních pedagogů. Třeba přes velice silný odpor ženských se mnou na půdě, to mi bylo šest let, prováděl výcvik obsluhy a praktického použití (bez nábojů) lankasterky. I toho zajíce měl na papíře a učil mě „slechy mezi kohoutky a zmačkni!“ Závěrečnou zkouškou byl odstřel ušáka proti soumraku pod Čelakovy. Potom urychlený ústup domů. Však ani ten zajíc a asi ani ta flintička moc legality neměly. Ale hlavu ušáka mám vycpanou do dnes na stěně. Nikdo by nespočítal kolik šňůrek a náplavek jsme spolu do Vltavy položili. To všechno odnesl čas. Jinou praxí bylo to, že muzika je muzika a musí se dělat pořádně. To už mi bylo kolem patnácti. Zdivočelej kluk už i sem tam Partyzánku zapálil. S babičkou jsme vypracovali postup, jak dostat dědu kdykoliv urychleně domů. To stačilo vzít trubku a do okna k vodě fouknout pěkně rozmazanej štos (to bylo výrazné přehrání rytmicky krátkých vsuvek užívané hlavně v pochodových skladbách). Výsledkem bylo přiřícení dědy, popadl trubku zaštosoval, nějaké to poučení fyzické taky padlo. A já, kluk vypočítavej velice často měl odměnu na jedny cigarety. A děda šel tam, kam ho babička potřebovala. Byl to děda, který mi dal v době zapalování lýtek hluboké poučení. Koňskému zadku, ženskému předku a zpětný vodě se vyhybej. Hmotného mi po dědovi moc nezbylo. Dvě trumpety a veliký sešit ručně psaných not (melodie dnes už i přes sto let staré), ale hlavně umolousaný denní zápisník, popisující jeho zážitky z první světové války. O to bych se s vámi chtěl podělit. Na památku dědy.

*Josef Ulrich
manžel Alžběty
bývalý mlynář z Křavčínky
převodní přebobel u mlynářů v Tachovské
z dvojčet - bratra Antonína z Českého Brodu*

kapitola 1.

V roce 1904 mi bylo dvacet let. Proto jsem se musel počátkem září hlásit u starosty v obci mého trvalého bydliště, abych byl vyrozuměn, že na jaře roku příštího jsem povinen se hlásit k vojenské službě. To se mi moc nelíbilo. Vojna byla něco jiného než toulky kolem vody a svoboda. Byl jsem nejšťastnější volný jako mník pod jezem. Ne nějaký komisárek a onuce...

Jenže zase zádrhel. Na den Svatého Václava byla ve Viticích pout. Při tom též nezbytná tancovačka. Samozřejmě jsem "byl u toho." Za to překvapení, které tam čekalo, to stálo. Kamarád Vašek tam na celý sál vytruboval na krásnou zlatou trumpetu tehdejší hit "Ó Emane, to se ti nestane. Holky na něm mohly oči nechat a já i přes přičerněný a poněkud jemný knír jen koukal. Kruci a to je mladší než já a jak mu to hraje!. Budu na tu trumpetku taky takhle hrát. Tak jsem se rozhodl. O muzice jsem věděl, že se při ní tancuje a nosejí na hřbitov nebožtíci. Z nástrojů jsem znal heligonku "dršťky". Tu jsem poslouchal v šalandě, jak vyzpěvovala pod rukama krajánků. A potom housle. Z nich hlavně smyčec, kterým nás vzdělával ve škole pan řídící. Celé moje člověčí cítění hudby byla ta melodie jednoduchá, prostá, a nevtíravá z písniček maminky. Toto mě provázelo i ve chvílích nejtěžších. Co může víc dýchat domovem a štěstím. Vždyť přeci "Teče voda po vantrokách dolů"...V šenku už jsem neměl stání. Holky neholky, pivo nepivo. Viděl jsem se na kruchtice s Vaškem jak vytrubujeme mamince tu její Vy zelení hájové na zlaté trumpetky.

Ještě v noci jsem podle inzerátu v Národní politice napsal do Schonbachu pro ceník hudebních nástrojů. Do tří dnů byla objednávka vyřízena a já zjistil, že trumpetka je křídlovka a stojí 16 zlatých. Okamžitě jsem ji objednal. Doma byla v potaz vzatá i jedna z nezákladnějších lidských vlastností, blbost. Také bláznění a vyhazování peněz. Kdo ví, jakou maršálskou hůl má někdo v mošně? Aby tatínek nevěděl, přidala maminka celých 5 zlatých. To asi že se cítila také namočená v mých písničkách. Za týden potom jsem si tenhle poklad z pošty v Českém Brodě přinesl domů. To myši ještě netušily, co je čeká. Já tedy také ne.

kapitola 2. ...co potom přišlo.

Zavřel jsem se do komory a začal zkoušet tu "muziku". Jenže z křídlovky se nevyvrbil ani hlásek natož tón. Foukám, až mi v břiše kručí a pořád nic. Poslali mi zkaženou. Hned zítra jim jí vrátím. Z žalosti a ze vzteku jsem šel na pivo. Tam hrál Vašek. Ale ne na trubku. Mariáš a tak mizerně že vykřikoval „do čeho já jsem to šlápnul.“ Já na to. Z toho si nic nedělej. Poslali mi zkaženou křídlovku. Ať dělám, co chci, ani nevrzne. Vašek na můj účet objednal dvě piva. Prohlásil“ jo starého vola těžko učit tahat!“ (to je mladší jen o tři roky.) Dal na mne další dvě a povídá "De se k vám a kouknem na tu potvoru.“Vzal pokaženou trumpetku do ruky, oči se mu rozzářily, pohladil jí promáčkli klapky, přiložil nátrubek ke rtům a mlýnicí se neslo rozjásané „Hradecký, Hradecký to byl velký pán. Dost se mýlil v hospodě, když mě přirovnal k volovi. Teď jsem, regerecht, vypadal jako tele co čumí na nová vrata. Jestli tady bylo něco v úplném pořádku, tak to byla trucovitá trumpeta.

Venda mi napsal C dur škálu a návod jak jí hrát. Vysvětlil jak foukat a šel na tři piva jako plat za vyučení. Koupil jsem tištěnou školu hry na křídlovku pro samouky a dřel a dřel. Tak se stalo, že už v půli prosince se našlo v trumpetě několik stupnic. Vrcholem byla s maminkou v duetu písnička Proč Jizero proč tak hučíš?. A to bylo podle jejího uvážení víc než dost. Tatínek neříkal nic a Vašek se jen uculoval. Muzika si podmanila dalšího pokorného obdivovatele a české lidovky ctitele. Jenže s ubýváním ledu v náhoně a písničkou skorce pod lávkou u vantrok se neodvratně blížila vojna. I křídlovka si stýskala“ Až já na tu vojnu půjdu. Nešlo ani tak o milou. Co si počnu bez šplouchání vody přes kameny a volnosti?.

kapitola 3.

...život vojenský, život veselý (I když někdy v

Začátkem ledna 1905 jsem se dočetl v novinách, že u hudby pěšího pluku ve Stanislavi na východní Haliči přijmou mladé hudebníky. Kdoví?. Je to taky vojna ale snad trochu jiná než ta co se den co den přibližovala čím dál tím rychleji. Místo kveru trumpeta. Pepo, co ty na to?. Coby!. Odepsal jsem tam a 23. ledna jsem nastupoval s jízdenkou a doklady v Českém Brodě o vlaku. Těžko říct, byla-li to drzost, odvaha nebo osud. Za tři dny jsem byl na místě. Sjelo se nás sedmnáct. Většinou Češi

Po svačině jsme se začali připravovat na zkoušky před panem kapelníkem. Prověřoval si nás ze znalostí teoretických i praktických. Také jsme se domluvili, že dost z nás na tato místa přivedl strach z vojny a víra, že toto bude přijatelnější. Věděli jsme, že ti kteří neprojdou, pojedou domů na své náklady. To ještě, když to dobře dopadne a armáda jim nenaúčtuje poplatek za nocleh a samotné zkoušky. Vyšlo by to na celých 8 zlatých a šedesát krejcarů. V duchu jsem viděl našeho psa Práška, jak se mi z boudy vyšklebuje.“ Hele, Pepa trumpeta, vrací se nám ze světa a za svoje. “Fuj!!.

Všichni, kteří byli zkoušeni přede mnou pěkně hráli na nějaké nástroje. Z teorie také odpovídali pohotově a přesto byli přijati jen někteří. Když přišla řada na mě, pan kapelník Souček mi položil asi osm otázek. Teorii jsem měl nadřenu a tak odpovědi byly celkem slušné. Ale potom!. Podal mi křídlovku “zahrajte to, co jste hrál doma!. Přišel kámen úrazu. Snad jsem se cestou sem po někom napil nebo infekce, kdoví?. Prostě osypaly se mi rty tak, že nebylo možné přiložit nátrubek, natož hrát. K mému překvapení tak „koupili zajíce v pytli nebo pásli cejny mezi mlejny!“. Velice často se mi tahle chvilka později vybavovala. Vzali nás sedm.

Už jsem viděl, jak holky i s Vaškem koukají po mojí uniformě a tatínek v hospodě jen tak nonšalantně říká“Jó náš Pepa není žádný šumař, je to vojenskej soloflghornist“. S takovými představami jsem fasoval mnou opovrhované onuce a kamaše. Povečeřel komisárek a pod dekou snil kam až to s trumpetou dotáhnu. Pane, to jsem s tou vojnou vyběhl. Na execirplace ať si s kverem rajtují knechti. Kdo umí, umí!. Ale ne dlouho. Rozčarování přišlo velice brzy.

Zmizely opary a ukázala se realita. Možná po tři měsíce jsem po večerech pod dekou plakal. Kolena a prsty byly oteklé. Dali ku mne sedmnáctiletého kaprála a ten mě řezal jako koně. Plakal jsem nejen bolestí ale i ze vzteku. Že to bylo nejvíce ze stesku jsem si dost těžko připouštěl. Doma nad náhonem kvetou třešně, maminka na dvoře sype kuřatům a tatínek pouští vodu do slupi. Potáhnou úhoři. Brzy pokvete pšenice a to jsou nejlepší. Vašek není vojenskej “solo“ a přesto si pěkně před děvčaty vytrubuje“ Ó mane“. A já bulím pod dekou. To všechno ta trumpeta!.

Přihlásil jsem se k raportu a žádal dobrovolně ke kumpanii a ke kveru. Pan hejtman se na mne podezřele mile usmál a poťouchle se zeptal.“Vy jste se přece nehlásil ke kveru. Jste na začátku kariéry vojenského muzikanta. To jsem mu potvrdil. Pak mě popadl za límec, natočil ke dveřím a zařval: Ty všiváku českej, to si myslíš, že tě tady budeme jen tak tři měsíce učit a žít? Nakopl mě tak šikovně, že jsem proletěl dveřmi do náručí “mého“ kaprála a ten mi rákoskou připomenul, že je čas na pilování stupnic. Nebyly to durové

Začala ta nejhorší vojna, jakou jsem si mohl představit. Ale i to přešlo. Po manévrech jsem dostal hornu a bylo vyhráno. Už v masopustě jsem začal chodit hrát s druhou partou. Pobyl jsem ve Stanislavi a byl převelen do Vídně. Nemohl jsem uvěřit, že vše je pravda. Život začal být takový, o jakém jsem sníval.

Jenže doma klepalo kolečko, břehy byly plné raků a každou chvíli někde muzika. A k tomu všemu to, co mi nejvíce chybělo. Být volný.

Dne 30. října 1908 jsem šel coby kaprál do civilu ke svému řemeslu a vodě. Skončila tak asi nejbezstarostnější éra mého života.

kapitola 4 ...Pepo, začíná běh o život.

26. července 1914

byla vyhlášena částečná mobilisace. Zatím se mne to přímo netýkalo. Jenže za šest dnů bylo hůř. To byla už mobilisace všeobecná. Zlá doba pro všechny rezervisty. Musel jsem také rukovat.

Rodina, práce a vše ostatní se ztrácelo pod vojenským pláštěm kdesi v cizině a daleko. Však vůbec mojí vinnou. Co nás, všechny vojáčky asi čeká?. O válce jsme toho mnoho nevěděli. Jen to, co bylo v knížkách nebo vyprávěli staří vysloužilci. Ale to byla úplně jiná záležitost. Tehdy ten, kdo byl silnější a šikovnější porazil nepřítele v přímém boji, Šavlí nebo ládovačkou se nedalo najednou pobít tolik lidí jako nyní jedním šrapnelem, Byli jsme jako stádo brávků vedených na porážku pro čest a slávu jiných.

Když jsem si to vše uvědomil, šlo hrdinství pryč A stane se, že chlapi pláčou. Ne pod dekou. Před dětmi, ženami i sami před sebou. Asi je to člověčí.

Na nádraží v Českém Brodě jsem obejmul manželku a pohladil starší dcerku. Mladší byla ještě tak malinká, že zůstala doma u mých rodičů. Brzy se vrátím, Bětuško, neplač, ať nemusím taky!!!. Honem do vlaku. Před sebou už jsme se za ty slzičky nestyděli vůbec. Císaři pánu a jeho generálům to bylo jedno. Oni v poli krk nenastavovali. Jich se nedotkla naše bezmocná a bezmezná zloba, beznaděj a nechť zabíjet jiné. To ovšem jsme velice pocítovali my, jejich šachoví peoni.

Pro mne začaly zmatky vojně úměrné. Jel jsem se nahlásit u doplňovacího velitelství v Mladé Boleslavi. Nic se mnou nechtěli mít. Musíte ke svému pluku do Prahy. Dojel jsem tam, aby se zjistilo, že v rámci utajení ve vlastní armádě je mým plukem je ten, u kterého jsem sloužil v aktivu. Byl to 24. c.k. pěší pluk, pořád v Haliči. Tak maž sice ne do Stanislavi ale do Kolomyje k doplňovacímu kádru. Doma jsem se už nestavil. Stačilo to loučení pro nás všechny jednou.

Tak jsem podruhé v životě vyjížděl z Čech stejným směrem. Po druhé na vojnu. Jenže úplně jinými pocity. Prvně naděje a podruhé strach a odpor. Za dva dny byla konečná. Sešel jsem se s několika kamarády, z nichž později dva padli. Jeden se vrátil po zranění v roce 1917 k hudbě. Další se mi ztratil a jiný, ježto to byl gauner jistě něco, kde nešlo o krk, našel.

Za dva dny jsem byl v Kolomyji. Tam nejprve přijímali rezervisty šikovatelé od muziky a potom je přidělovali k setninám. Potkal jsem několik známých, kteří v roce mého odchodu do civilu narukovali jako elevové nebo rekruti. Nyní se starali, abych dostal nějaký "švindl" a tedy nemusel přímo k setnině. Vyšťárali v magacíně staré kolo. Byl jsem ustaven do funkce rychlé ordonance velitelství. Toto postavení ještě v tehdejší rakouské armádě pro malý počet kol nebylo.

Vyfasoval jsem vše potřebné pro vojáka c.a k. Karabinu, čtyřicet nábojů (ti co šli do pole jich dostali po 160. V srpnu jsme měli vyrazit do pole... tak „za císaře pána a jeho rodinu.“

kapitola 5. ...už ne ouvertura, ale opak

8. srpna 1914

Budíček byl ve čtyři hodiny. Stojím na dvoře se starým kolem, na němž je připevněný batoh a lopatka. Na to jak to má být, zatím žádný předpis nebyl. Na sobě pás se čtyřiceti ostrými a bajonet. Po straně chlebník a přes rameno karabinu. Tak trochu na mě ta flinta visí jinak, než lankasterka doma při honech. Při písni „Motlitba před bitvou“, kterou hrála vojenská, hudba mi při solovém úderu velkého bubnu, bylo velice smutno. Čemu jdu vstříc ne ze své vůle? Velkým útrapám snad zmrzačení nebo smrti? Vše jest v rukách osudu.....

S veselým pochodem jsme vykročili z brány. Hodně civilního obyvatelstva nás vyprovází a přeje mnoho štěstí a zdaru. Jdeme severovýchodním směrem asi 30km od Kolomyje až do osady Gvozděň. Celou cestu jsem kolo vedl. Poprvé spím venku pod pláštěm. Je velká zima.

9. srpna 1914

Ráno v šest odchod do Horodenky na mináž. Trochu polévky a kousek hovězího. Toto městečko se velice liší od osad u nás. Chalupy rozbité, dřevěné, kryté doškem nebo rákosem. Jen krámy a krčmy co měli židé, byly zděné a kryté taškou. Židé v dlouhých kaftanech, z dálky páchnoucí česnekem a cibulí, dlouhé pejzy až po ramena, jsou velice neodbytní při prodeji bulek, něčeho, jako naše housky. Krajina zde musí být úrodná. Všude kukuřice, pohanka, slunečnice a jiné druhy rostlin. Šli jsme až do deseti večer. Fasovali jsme černou kávu (pokud by tato špína něco připomínala), chleba, kousek špeku a deset cigaret. Spíme venku v ještě daleko větší zimě jako včera.

10. srpna 1914

Ráno znova časně odchod. I na kole se chvílemi dá jet, jenže stará zpuchřelé duše každou chvíli prasknou. Jdu více s trémem a kolo nesu. Cesty jsou rozblácené, bezedné, rozbité od vojska a dělostřelectva. Ale rád to snáším, poněvadž doufám, že to bude přece lepší, než jít přímo k setnině na frontu za terč nepřátelským kulkám. Proslýchá se, že přejdeme ruské hranice. V deset dopoledne jsme dorazili do Babic. Přímo uprostřed obce jsou zde silné prameny. Tak silné, že by to utáhlo jedno mlýnské složení. (Ta voda nedá pokoj!!). Jsme již v Bukovině. Židy vystřídali Valaši, kteří chovají velké množství ovcí, malého, černého druhu. Nezvyklé je množství čápů, kteří se mezi námi procházejí jako slepice. Naši důstojníci nechávají u kováře opalovat pochvy šavlí, aby se v poli neleskly. Protože setniny mají cvičení, jsme celý den na místě. Příští ráno jsem byl služebně vyslán do Štefanůvky pro řezníky. Hlídky z civilistů dnes chytila muže, který ukradl krávu ze stáda určeného k výživě pluků. Ihned byl oběšen. Večer v sedm hodin mě poslali do Zalezščik pro vozatajstvo. Cesta se mi protáhla. Stará duše zase praskla a tak jsem do cíle přijel a ž deset. O to déle zpět do ležení.

11. srpna 1914

Na ráno ohlášený odchod v sedm v rámci vojenské organizace byl odvolán. Dostal jsem oběžník pro všechny okolní setniny. Jezdím od pěti ráno do dvou odpoledne. U první setniny jsem našel p. hejtmana Tinkla. Nyní velel této setnině. Dřív velitele hudby ve Vídni v letech 1907-1908. Při oboustranných vzpomínkách na bezstarostný život u hudby jsem byl dobře pohoštěn a obdarován cigaretami, tabákem a konservami. Po návratu jsem si pral prádlo a vzpomínal na Bětušku a děti.

12. srpna 1914

Ráno při cestě za pekaři jsem v Horodence koupil duši. Na místě ji měním. Ta stará už ani není kde lepit. Do Zálezťik s hlášením. Prvně jsou vidět příznaky války. Zákopy a čtyřnásobné překážky z ostnatého drátu (t.z. španělští jezdci). Také trochu mě trápí nachlazení. To se ovšem koná jen doma. V sedm večer alárum a odchod do Zálezťik, kamž jsme došli v jedenáct hodin. Před námi zde byl 41. a 58. pluk. Oba byly v rychlosti povolány na frontu. Ubytování je v kasárnách. Jenže, na jak dlouho?. Místní raritou je nad městem je jistě ve výšce 300 m nad řekou Vislou, prýstící velký a silný pramen vody: Než se vlévá do řeky, je na něm devět mlýnků. Z jednoho kola hned teče voda po žlábků na kolo následující. Jsou to pouze „šrotovníky“ o průměru 35 cm na tamější, rázovité, mletí kukuřice a ova. Placky z tohoto šrotu jsou pro nás nepoživatelné, protože škrábou v ústech i krku. Mlýnky jsou výhradně majetkem židů. Odpoledne nám oznámil jeden hejtman, že v Srbsku je již prý konec války. Naši vyhráli. Odhadují, že nás „nalejvají“.

17. srpna 1914

Je den narozenin Císaře pána. Ráno budíček s hudbou. V poledne jsme na oslavu i po půl litru zvětralého piva. To pro jeho větší slávu. Oficíři od oběda také slavili. Jedli, pili a v půlnoci je musela pohotovost vozit a nosit na ubikace, jak byli opilí a zmožení. Dozvěděli jsme se, že nám Anglie a Francie vypověděly válku. Co bude dále? Uvidím, ještě Čechy, ženu a děti. Prokletý ten rok 1914. Celou noc i den prší. Zůstáváme na místě. Vzpomínám, jak jsme zde v letech 1905 až 1907 hráli v zimě o bálech. Byly zde čtyři setniny od našeho pluku a dvě švadrony Pardubických dragounů (Windischgrätz.).

18. srpna 1914

Odpoledne se vyjasnilo, Vše připraveno k odjezdu. Ráno v šest odchod. V půl druhé odpoledne v Zástavné mináž. Ten den ve tři čtvrti na dvě bylo zatmění slunce. Zbýl vidět jen pouze malý srpek jako od měsíce. K tomu polotemno a citelná zima.

Před Zástavou jsme byli polem až do čtvrt na osm. Já byl odeslán večer do Jirkovic pro bojové vozatajstvo s polními kuchyněmi /Gefächstrain/. Úplná tma, přšelo a já v cizí krajině si hledal cestu nejméně 12 km. Bylo to téměř celou noc bloudění v polích a až k ránu byly nalezeny. Tak s trénem jedu zpět. Bylo mnoho všelijakého ježdění na kole. Mnoho hlídek po stranách. Čekáme každou chvíli srážku s nepřítelem. Uvědomuji si, že jsem již tři neděle na vojně a z domova ani lístek. Padly první výstřely z děl nedaleko před námi. S každým z nás to trhlo. Tak to začíná!!!!!! Toto je pouze predehra-ouverture k tanci se smrtí. Naše setniny jsou venku v poli a trén s kuchyní u jedné vsi ukrytý. Dvě noci nespím. Co bude dál? Nevím, jak dlouho to vydržím. Stále mám na mysli Bětušku s dětmi.

Sestry Jandajskovy: Anna, Marie, Helena, Alžběta

Děla hřmí stále silněji. O půl jedenácté jsme již velmi blízko. Spousta lidí v šíleném zmatku prchá od hranic.

Nesou každý rance, nůše, uzle ve snaze zachránit alespoň to nejnnutnější. Odpoledne střelby stále přibývá. Náš pluk je poprvé v bitvě. Prodělává svůj křest ohněm. Někteří prchající lidé vypravují, jak velké je množství mrtvých a raněných. Až k večeru jsme minážili mezi Toporovcem a Čerňovkou v lese u myslivny. Nyní kuchaři vaří kávu. Střelba pomalu utichla. V Toporovci jsme viděli prvního raněného. Měl prostřelenou ruku. Nepřítel byl asi 15 km v Bukovině. Nestřílí se a naši nepřítel "ženou" zpět.

Večer jedem za plukem. Nemohli jsme jej nalézt. Přišli jsme ku vsi, která byla celá v plamenech. Úplně liduprázdno. Drůbež, ovce a prasata, vše běhalo zmateně kolem. Hrůzná podívaná. Zbloudili jsme a přišli do blízkosti nepřátelské hlídky. To nám to jelo rychle nazpět. Ve vypáleném dvoře jsme od jedné hodiny v noci do osmi ráno spali. Hlídky byly neustále střídány. Ráno jsme vyrazili znovu za plukem. Dnes se nestřílí, nepřítel se prý stáhl. Kolem vedli šest nepřátelských zajatců.

Hrozné obrazy jsme viděli kolem sebe. Obce vypálené, koně a dobytek kolem cesty mrtví. Naložené vozy uprchlíků převržené, rozbité a vše rozházeno po polích. Mezi tím mrtvolý vojáky našich i nepřátelských. Ruce, nohy a kusy těl rozházené. Hrůza !

Náš pluk odpočíval v obci, ze které včera vyhnal nepřítele. Z několika domků, které nebyly vypáleny bylo vše vyházeno venku. Kde kdo raboval vše, co bylo ještě i jen trochu k potřebě. Rozkaz byl, vše zničit, zabít a spálit. Běhalo kolem nás několik prasat. Skončila upečená na ohni. Tady přestalo jít o majetek. Jde tu o život a přežití.

Snad dnes bude odpočinek. Chytil jsem si také slepici a uvařil na starém ohništi. Je zde mnoho větrných mlýnů. Ale všechny zničený. Stejně tak i mlýnky ruční na pohon dvou až čtyř lidí. Vše je v troskách.

V deset hodin jsme vyšli a v jedenáct se přecházela, pro mne poprvé ruskou hranici. Někteří lidé se před námi rozutekli. Krajina je to velmi bohatá a lidé prostí. Mnoho ovoce, hlavně velkých ořechových stromů. Každý si bere, co chce. Jsme v Basaradech. Večer zůstalo toto místo obsazeno jen našimi hlídkami. My šli nazpět, na druhou stranu hranic. V jednu hodinu byl příchod do Poranče. Velmi dobře jsem se vyspal po minulých námáhách. Do starého vozu jsem si nanosil nevymlácený oves a spal tak v teple jako v peřinkách.

Jsme zase na jiném místě. Asi 14 km od hranic. Proslýchá se, že nepřítel chce s velkou silou útočit na Černovice. Toho dne přišel první dopis z domova s datem 13. srpna. Večer v šest hodin vyrážíme nazpět k Zaleštikům. Ve tři v noci jsme zůstali ložirovat v Horšovci. Ve čtyři ráno se pokračuje v pochodu.

26. srpna 1914

Dnes je mi třicet let. Rozhraní mého života. Smutné časy. Jak bude snad pokračovat můj život od třiceti nahoru.

V jedenáct jsme v Zástavné. Tam byla mináž. Ve tři jdeme dále. Říkají, že v Záleštikách jsou kozáci. Bezcenné povídačky. V pět jsme došli do Radolesti. Ustupujeme dále od hranic, prý aby se naše vojska mohla soustředit k pohotovosti a nepřítel byl vlákán do Bukoviny přes řeku Dněstr. Tam prý je už vše připraveno k jeho zaskočení a zničení. Nejspíš zase asi prázdné tlachy.

kapitola 6.

...Válka naplno! Inferno vojenského života a beznaděje

28. srpna 1914

Protože ze Zaleštik se muselo vše, vojsko i civilové, vystěhovat, nocujeme v Serafince. Už ve tři je budíček a v pět pochodujem na nádraží Jasino-Polný. Nikdo neví, kam byl odjezd ve čtyři odpoledne. Ale každá minuta bez nebezpečí prožítá ve válce má cenu. Hned za Gorodcem jeden vagon vykolejil a tak přibyly další dvě hodiny k dobru. Do pevnosti za městečkem Halič jsme přijeli až ráno. Tady jeden Čech od dráhy vypravoval, že ve vzdálenosti asi 20 km zuří již přes týden veliká bitva, ve které je bezpočet mrtvých a raněných z obou stran. Nepřítel ale postupuje.

Vystupuje zde mnoho vojska všech zbraní. Pochod do Boršovic, asi 2 km vzdálených. Všude okolo je mnoho maďarských vojáků. Necelé dva kilometry od nás houkají děla a rachotí pušky. Vše okolo je rozbito. Zboží z krámů je rozházeno do bláta na ulici. Sebral jsem si dvoje prádlo. Vše ostatní je pro mne bezcenné. U zdi umíral voják-husar. Děla i pušky bez přestání pálí. Kolem chodí velké množství zraněných. Těžce raněné vozí na různých vozících. Je to nepříjemný pohled. Myšlenka, že za chvíli na tom můžu být také tak, se neodbytně vtírá do hlavy.

Celých šest hodin jdeme za plukem. Až do vzdálenosti 1,5 km od fronty. Zde v samé blízkosti bitevní linie je ten kravál hrozný. Přes nás pálí naši dělostřelci hvízdají a explodují nepřátelské šrapnely a granáty. Od našich rachotí strojní pušky. Hrozná kakofonie, vlastního slova není slyšet. Co toto píšu, sedím skrčen pod mezí a nade mnou zuří nejhorší peklo, jaké jsem si představoval v divokých snech. Stovky lidí umírá každou minutou. Lehčeji ranění chodí v nepřetržitých proudech, paradoxně šťastných, protože jdou z dosahu smrti. Jenže i tady některý šrapnel i zbloudilá kulička vyžádá své oběti. Člověk v pár chvílích ztratí zdravou úvahu a

bezstarostně chodí sem a tam bez ohledu na veliké nebezpečí. Ta prudká bitva trvá až do úplné tmy. Zůstáváme až do jedné v noci krytí kopcem. Setniny si pro mináž neposlaly, tak jedeme zpět do Boršovce. Celé město již hoří. U řeky, krytí pahorkem, jsme vyčkali do rána.

30. srpna 1914

S rozedněním začala bitva znova v celé prudkosti. Stejně jsme nespali. Hrozná chvíle války. Nepřítel postupuje. Střelba je slyšet bez ustání. Přečkáme to vůbec? Vyjeli jsme za plukem, ale rychle musíme zpět. Nepřítel postupuje. Kolem vybuchují granáty i šrapnely. V deset hodin procházíme uprostřed nejprudší střelby. Kule hvízdají své hladové“ pffíííí.... Hlady okusují nedozrálý kukuřičný klas tak klidně, jako bych ve mlýně chroustal vdolek z podbělky a složení při tom klidně klepalo. Jestli je pro mne kulka ulitá, tak si mě najde. Sta a snad tisíce mrtvých a raněných se okolo válí v hromadách nebo jednotlivě jako snopy po poli. V jedenáct hodin byly naše řady úplně proraženy. Následuje zmatený, šílený útěk. Platí jen jedno “zachraň se, kdo jak můžeš!!”. Nepřátelské granáty a šrapnely nepředstavitelně řádí ve zmatku prchajícího vojska. Naráz jsou celé skupiny smeteny. Každý zahazuje veškerou přítěž a snaží se dostat z toho pekla. Největší zmatek je na silnici před mostem přes řeku. Několik převržených děl zatarasilo cestu. Jen zmatek a křik raněných. Nad námi vybuchují nepřátelské střely. Mrtví a ranění leží na zemi, šíleně přes ně běží vojáci, jedou vozy i děla. Mnozí se vrhají do řeky, jen málo jich přeplave. Ani ten, kdo dokázal přeplavat nemá vyhráno. Na druhém břehu stojí maďarští důstojníci a s revolvery v rukou utíkající mužstvo zdržují a shromažďují k protiútok. Kdo neposlechne, toho na místě zastřelí. Viděl jsem zastřelení dvou vojáků. Kéž by byl člověk člověku vlkem. Povedlo se mi těsně za dělem proklouznout a před důstojníky jsem křičel: Frei, frei, wichtige beffel (Volno, volno, důležitý rozkaz). Při tom jsem mával svým zápisníkem. Ihned mě propustili. Tak už ji, tu smrtolku, znám z blízka. Bylo to štěstí, drzost či vlastně co? Nedohořel můj knútek osudu. Děkuji!!!! Bětuško, žiju! Byl ten dnešek nejhroznější den života a současně den nového narození. V Haliči se v pevnůstce shromažďují zbytky rozbitých pluků. Náš čítal 3.000 mužů. Zatím je pouze pět set zbylých. Náš trén, až na jeden vůz, který se možná ještě vrátí, se sešel celý. Zbytky setin jdou vpředu. Někdy jen v počtu dvaceti mužů. Je velice málo důstojníků.

31. srpna 1914.

Ráno asi hodina spánku v příkopu u cesty. Pro veliký počet vojska se dá těžko postupovat. Kuchyně jely pro vodu. Poručík (leutnant) mi zle vyhuboval, že s kolem mám být stále v jeho dosahu. Jenže já raději bloudím tam, kde to ve vzduchu tolik nehvízdá.

Poslali mě do Gvizců pro povoz s náčiním na porážky dobytka a řezníky. Úkol byl přivést je do Siniůvky. Mělo to být asi 35 km vzdáleno od vesnice Budlinku. Než jsme vyjeli, vrátila se atalerie. Prý jsou tam kozáci. Tak nevíme, kam jet. Přijel i trén ode 41. pluku. Z dále je slyšet střelbu. Řezníci porazili krávu. Snad bude mináž. Potom jedeme až do jedné v noci. Odpočinek do pěti ráno se zdál velice krátký.

Celou noc leje. Měli jsme jet do Siniůvky, jenže most přes Dněstr je stržený. Tak musím ve Vojníkově s dvěma vozy čekat znova na řezníky. Přišli nám naproti a zase hned porazili kus dobytka. Je všude po kolena bláta, sotva se dá jít. Ještě že se kolo veze na voze. Večer jsme v Žuravině dostihli pluk. Pořádné jídlo už dva dny nebylo. Mám hlad. Od Maďarských vojáků jsem dostal kousek vyuzeného hovězího masa. Je to pro nás trochu nezvyklé. Chybí sádlo ve špeku. Prý na frontu ještě dorazí zbytky pluku. V šest ráno odchod a v poledne jsme v Beražince. Museli jsme čekat, až před námi postaví zákopníci most přes menší řeku Stryji. Tak až devět večer cíl, Tesarovo. Příští den pochod do čistě německé osady Königsau. Mám mnoho jízd. A ráno velký vítr s prachem. Nebylo možno ani jít. Cesta pro psa. Já se navíc vláčím s kolem. Severně je slyšet střelbu. Různé řeči se šíří. Prý, padl Lvov a nebo, že nepřítel je zničen. Samé tlachy. Pravdu se nikdo nedoví.

6. září 1914.

Konečně den bez marše. Hostí nás ves Hrušov. Má přiléhavé jméno. Je zde samý hruškový strom, ba i celé lesíky hrušní. A těch včel.! Sedím za hřbitovní zdí, schovaný před větrem, píšu zápisník a vzpomínám na Bětušku a děti

Je k neuvěření jak se mi to vše protíví. Celé noci spát venku v zimě, v dešti. Když se povede najít kolnu nebo stodolu, připadám si jako doma v peřinách. Tady pokud se můžeš hýbat, žádná nemoc nebo únava neplatí. Každé neuposlechnutí je trestáno zastřelením. Žádný ohled, starý nebo mladý. Nešťastný ten rok 1914. Zničil celou moji existenci v civilu. Kdykoliv jdu kolem mlýna nebo uvidím malé děti jako holky doma, tečou slzičky, které neudržím. Pošta žádná nejde. Poslední dopis přišel před třemi týdny. Doufám, že se ještě v rodině sejdeme na rozdíl od našeho pluku, kde už chybí 800 mužů mimo raněných. Těch je nejméně čtyřikrát tolik. Kolik vdov a sirotek už má tato válka na svědomí.

Večer přišla zpráva, že prý padla Kolomyje a Černovice do rukou nepříteli. Dle všeho je to s naší armádou bledé. Rusů je daleko víc.

Ráno byl již velice citelný mráz. I kaluže zamrzly. Za svítání další pochod. Na půl cesty do Tatarova se jeden rezervista zastřelil. Musel jsem zpět do vsi ke starostovi, aby zajistil jeho pohřeb. V Ohradině byl oběd. V Panských stodolách jsme se uložili v deset večer, abychom ráno maširovali dál ke Lvovu. Z dálky doléhá silná střelba. Jdeme jí vstříc. Vypadá to, že se ohni nevyhneme. Nad hlavami nám stále vrčí aeroplány. Předjelo nás divisní dělostřelectvo. Potkali jsme 15 prvních raněných. Potvrzení směru ku frontě. U města Komárna prý zuří prudký boj. Chvilku ležíme v lese. Jen asi kilometr před námi padají nepřátelské granáty. Raněných přibývá. Nejvíce mají poraněnou levou ruku.

Navečer jsem byl odeslán do Lovčic s úkolem poslat ihned naše řezníky za plukem. Když jsem tam v osm večer dorazil nebyli ta. Místo nich spousta raněných a mrtvých. Zalehl jsem pod mantl a už mě lajtnant hnál hledat naše vozy s chlebem. Na kole to nešlo. Nebyla svítilna. Tak po celodenní dřině s kolem ve spouště prachu celo noc pěšmo. Zbytečně. Vozy jsem nenašel. Jen jsem ráno přišel, ihned kolo a hybaj znovu ztracené ale tolik potřebné vozy hledat. Byly zašité v lese v údolí, kam jsem se v noci nedostal. Ale je chleba!

9. září 1914.

Znovu jsme velice blízko velké bitvě. Mnoho pluků, vojska a děla pálí bez přestání. Sedím na mezi a čekám, až se uvolní cesta pro trén. Na deset kroků ode mne v příkopě umírá voják. Já klidně snídám kousek suchého chleba a zapíjím kořalkou, co mi od večera zbyla. Je dobře, pokud je alespoň toto. Po převedení trénu jel jsem nova za proviantem a poslal ho za plukem. Dlouho jsem je v poli hledal, než v poledne našel. Ale proviant vozy byly pryč. Hledal jsem je až do čtyř odpoledne a taky bez úspěšně. Mezi tím pluk odešel a já nevím kam. Hledal jsem jej v Komárně. Prý je na opačné straně. U bagážetrénu mi dali mináž.

Kolem dokola znova strašná realita války. Samý oheň, opuštěné a vyrabované vesnice. Příkopy i cesty plné mrtvých a raněných. Není kudy projít, aby se na někoho nešláplo. Samá krev a kusy roztrhaných těl. Snad i já přestávám být člověkem normálním. Apatická otrlost je běžnou průvodkyní vojáka.

10. září 1914.

Hned ráno mě poslal hejtman Černý hledat pluk. Jel jsem k Tatarinovu a úplně zbloudil. Neměl jsem ponětí kde jsem. Pak-li z toto vyjdu živ do smrti nezapomenu,co jsem viděl při bloudění po včerejším bojišti.

Sem by měli zahnat ty, kvůli kterým toto utrpení je.

Ranění byli odnešeni (většinou). Mrtví zůstali na místě, kde padli. Aby bylo znamení, kde leží, byly jejich pušky zabodnuty bajonety do země a vztyčeny kolbou vzhůru. Takto postavené byly z dálky vidět. Jako kůly ve strašném plotě. Děsný pohled. Celé hromady mrtvol, dvacet, třicet i více lidí přes sebe. V tom některá těla roztrhána granáty vše na hromadách v krvavé směsi.

Převládali naši. Bylo jich zřetelně víc jak nepřátel. Nejvíce této hrůzy bylo ve vypálených a rozbořených vsích kolem plotů a mezí. Velké stromy jsou vyrvány ze země po explozích těžkých granátů. Slovo válka lze nejlépe pochopit v této situaci ve velice kruté podobě. Jenže proč to je pochopit nelze.

Pluk jsem nenašel. Tak Pepo, co nejdál od toho rachotu kde hrají volenku pro zubatou. Zaujmul jsem předem připravené pozice v jedné úplně liduprázdné vsi hezky dál od děl. V kolně, ne docela vypálené chalupy, byly slepice a dost vajec. Však taky jsem si jich 15 uvařil natvrdo. Za císaře pána padla i slepice. Oškubat a vykuchat ji nebyl problém. Byly hody!. Najedl jsem se, zahrabal do sena a spal až do osmi hodin ráno. Při důkladnější prohlídce bylo objeveno ještě několik vajec. Uvařil jsem si je na potom a vyjel bezstarostně směrem od fronty. Díky nezvyklosti na rychlého kurýra s kolem se povedlo okecat hlídky, které mě stavěly. Kaprál (ne regerecht - jenže to oni nevěděli) ne zcela běžné kolo a drzost na ně platila.

11. září 1914.

Odpoledne jedu po cestě v hlubokém údolí. Nalevo les, napravo holá stráň. Vtom ze stráně padlo několik výstřelů z pušky a kolem hlavy zazpívaly kuličky své pffíííííí. Prudce seskočím z kola a vtom prasklo v kole a uletěl levý pedál. Ve zlomku vteřiny jsem v příkopě, byl to mžik. Dál se střelba neozvala. Tak jen velice opatrně koukám na stráň. Na vršku stojí několik mužů na koních. Kopí mají zastrčená v holínkách. Kozáci !!! Jako zajíc jsem se skrčil do škarpy a nejméně hodinu se bál pohnout. Když se šěřilo, pozoroval jsem velice obezřetně okolí. Všade ticho. Ještě chvíli jsem ležel a potom pomalu po čtyřech lezl ke kolu. Stáhl ho do příkopu a zjistil, že pedál je úplně pryč. Možná, že do něho narazila ruská kulička nebo byl ulomen při opření u seskoku. Do dneška nevím.

Na louce poblíž byly kupky sena. Do jedné jsem schoval kolo a do druhé zalezl sám. Velice šťastný, že při cestě okolo mne smrt zase zabloudila. Měl jsem kus slepice, několik vařených vajec. Až k ránu mě probudila zima. Dále jsem nemohl jet a do místa kde byl pluk bylo hodně daleko. Navíc se kolo mohlo hlavně jen tlačit.

Když jsem se tam po několika hodinách dostal, byl pluk i trény ryč. Zbyl jsem si zase sám. Jenže při chození až do pozdní noci došel chleba i vejce a přišel hlad.

Dnes se zde nalézá velmi mnoho maďarského vojska. Večer jsem narazil na několik landveráků rusínů, patrně utečenců. Vařili v lese v hrnci husu. Tak mi také křídlo a trochu polívky dali. I to bylo hodně. Bylo mi velice špatně. Mám podezření, že husu nekuchali a vařili i „s nádivkou“.

Ráno se mi povedlo najít hlavní komando v polo vypáleném dvoře. Zalezl jsem pod kůlnou pod vůz a do rána spal. Když jsem vstal, začalo shánění po naší divizi. Nic nevěděli. Znova bloudění za doprovodu „kamaráda“ hladu. Něco málo jsem vyžebal u Maďarů. Patálie skončily až po setkání s regimennstamborem od 41 pluku. Řekl, kterým směrem jít. Za hodinu byl trén objeven. Bezpečně jsem jej poznal podle barvy koní.

Byl jsem zmazaný, nemytý, dost otrhaný a hned se hlásil u pana hejtmana Černého. Napovídal jsem mu, co jsem prodělal (trochu přidal) než jsem je našel. Litoval mne, hned kolo na vůz poručil mi dát konservu, salám, chleba, kávu a mohl jsem zůstat na voze. Dospěl jsem k názoru, že jsou i takové podmínky, ve kterých ryzí pravda nezvítězí. Musí u toho asistovat drzost a i menší, patřičná lež, která se v tu chvíli může tolerovat, když přináší užitek.

Po odpočinku jsem se dozvídal, co se událo během mého hrdinského putování. V noci, když Gäfächsttrén (jedná se o přední vozy a kuchyně)dovážel k pluku mináž za vedení lajtnanta Hermana Rusové provedli přepad, Hermana zastřelili a mimo jedné kuchyně, které se podařilo ujet, zajali zbytek trénu se vším mužstvem. Co to píšu tak se o nich nic neví. Jsem vděčen tomu, že jsem v tom čase bloudil. Být u trénu, musel bych jako obvykle jet vepředu. Možná že bych byl zabit nebo zajat. Opět velká bitva naši postupují dozadu. Všechny osady okolo hoří. Provianttrén o pluku neví. Stmívá se a mináž zatím nebyla. Až když jsme se vrátili, nějaký kilometr zpět kuchaři uvařili. V noci alarum a rychlý ústup Rusů je veliká přesila.

Při cestě je asi třicet ukořistěných ruských děl. Mrtví zde leží již tři dny a nemá je kdo pohřbít. Určitě přijdou z tohoto zápachu nemoci. Cholera nebo tyfus. Takže koho neroztrhá granát má na vybranou...

Odpoledne oddělili tři vozy s konzervami. Mám za úkol je dopravit ke pluku, o kterém se přesně neví. Ale po třetí hodině jsem pluk se štěstím našel. Znovu je vidět, jak mnoho lidí od pluku chybí. I kamarád Vosáhlo, se kterým jsme sloužili ve Stanislavově u hudby je raněn. V deset večer jsme přišli do Berezové

Tady jsou čtyři stránky zápisníku rozmazané a nečitelné

19. září 1914.

Cesta se táhne Karpatami, cesta sleduje tok řeky Dněstru, než odbočí podle silnějšího potoka pod úpatí vysokých hor. U údolí potoka jsou velice malé kousky chudíčkých polí. Brambory, oves a vyjimečně žito, které je v panácích nebo ještě nastojato, nesklízené. Kolem samé lesy a hluboká údolí. Je vidět vždy jen kousek stráně a malý kousek oblohy nad hlavou. Vše doprovází silný vítr a zima. A prší celý den. Dostal jsem z domova dopis z 20 srpna. Nocujeme v Turce. Pod mantlem v dešti. Nechali nás stát dvě hodiny za městem. Až na kůži promáčení než jsme vyrazili po velmi příkré cestě do dlouhých, táhlých kopců před námi. Nedá se vypovědět, co člověk může vydržet. V poslední vsi před polskou hranicí Siance spíme kde kdo může. Na mě zbylo místo v závětrí u plotu.

22. září 1914.

Časně ráno odchod. V 8 hodin jsme přešli do Uher. Ze samých vrcholů Karpat se jde dolů. Pomalu začínají ovocné stromy. Pršet nepřestává. Po tři dny cestou nahoru po nich nebylo ani památky. Všichni tady mluví maďarsky. Nerozumíme ani slovo. Máme hlad. Po tři dny se nefasoval ani kousek chleba. Kolem se táhnou hluboké zákopy. Asi dojdeme dnes do Berezné. Časně ráno zase pochod, stále dolů z kopců. Ve dvě konečně byla mináž. Ves jsme dosáhli až ve čtyři odpoledne. Od naší divize už je mnoho případů cholery a jiných nemocí. Každý den prší. V tom spíme buď venku nebo jen se štěstím v otevřené kůlně. Není čím se přikrýt, není zde ani trochu suché slámy. Marodit nejde. Nikdo neví, jak dopadnou ti, kteří dál nemohou. Kolo pro bezedné bláto musím nést. Zahodit však nejde. Jsem už na hranici sil. Ale na vůz ho dát nesmím a bez něho je jistá cesta ke kveru do pole. A to je po tom, co jsem viděl jistý konec. Při síle mě drží jen představa dětí a Bětušky. Uvidím je vůbec ještě? Stále jdeme dolů do Uher, na kterou stranu nevíme.

23. září 1914.

Ráno nastupujeme do vlaku. Fasovali jsme konzervy, chleba, cviboch a sušenky na čtyři dny. Byl jsem povýšen od plukovníka na skutečnou poddůstojnickou hodnost. Dřív jsem dostával za pět dní 80 krejcarů (tj. korunu a šedesát haléřů). Nyní to bude dvě koruny padesát. Totiž u hudby téměř všechny šarše jsou jen titulár. Mají to jen na límci/hvězdičky/, ale ve skutečnosti fasují na den jen 80 krejcarů žoldu, jako obyčejný maník.

Lepší je, že jsem byl vyznamenán malou stříbrnou medailí za odvalu. To za to, že jsem se vrátil k pluku, když se mi nelíbilo v blízkosti dunících děl. Na medaili prý bude /do smrti/ sedm korun padesát za měsíc. Nedostal jsem nic. Jen na vojně mi často razila cestu k lepšímu. Vida, pak že prý s poctivostí nejdále dojdeš. Někdy je odvaha a drzost lepší. V těchto zmatcích mají hodnoty vesměs nějak posunutou hodnotu.

Marie Urichová

Mlýn v Chrástu u Českého Brodu

kapitola 7.

...Jen z jedné patálie do druhé, ale v jiném kraji. Na pochodu.

25. září 1914.

Jedeme celou noc a nevíme kam. Snad na Srbsko. Podél tratě jsou velké vesnice a nepřehledné lány kukuřice. Po projetí celých polí rajčat přišla Budapešť. Jedeme dál na sever. Tím se otáčíme zpět ku Krakovu. Ve 13,35 přejíždíme Slezkou hranici a ve směru na Krakov se pokračuje. Před námi se zase ukazují hory.

27. září 1914.

Po desáté hodině jsme již za Krakovem a směr je Tarnov. Po delší době krásný den. Vzpomínám na Český Brod jak tam asi dneska v neděli je co dělají ve mlýně. Já sedím ve vlaku a netuším, kam nás vezou. Zajisté někoho na smrt, jiné na zmrzačení. Jen málokdo přežije zdráv. Na duši tyto prožité hrůzy zůstanou uloženy navždy. Už teď jsou z nás jiní lidé než před krátkou dobou. Dívám se z vlaku na ty šťastné lidi, kteří se mohou obléci a jít kam chtějí. Do kostela nebo jen tak do města

Na nádražích je mnoho uprchlíků. Rodina má svůj vagon, na jedné straně je dobytek a drůbež, na druhé bydlí. Snad se většinou jedná o železniční zřízence. Stejně je vozí do Uher a Rakouska. Sjíždí se sem mnoho vojáků. To znamená, že zase bude co nejdříve boj.

Ze stanice Solotvina pochod do 13 km vzdálené vsi Neděliska. Počasí se otočilo a je silný déšť. Každý hledá nějaký kouteček, kam se schovat.

Přede mnou svítí červená lucerna. Spolu s několika hochy od hudby jsme tam zamířili. Při matném světle jsme viděli několik mužů ležet na slámě. Beze slov jsme mezi ně lehli. Bylo velice cítit karbolu a jod. Únava byla silnější všeho. Hned spím jako břeně. Za šera mě probudil zápach. Otočím se a budím souseda. Nic, žádné známky života. Jen široce otevřené oči hledí ke stropu. Mrtvola. Vyskočím a zalomcuji sousedem na straně druhé. Byl také mrtvý.

Vlezli jsme do cholera-baráků, kam skládali zemřelé. Křičím na muzikanty a rychle pryč. Jenže to už byli proti nám saniťáci. Zjistili, že jsme tam spali. Hned že musíme s nimi do izolace a k visitě. Jsem snad zdrav a nyní bych měl být zařazen mezi choleráky? Tak to tedy ne!!

Když nás odváděli, šel jsem jako na malou potřebu. Jakmile jsem byl za rohem kůlny, nohy na ramena. Zmizet mezi trény nebylo těžké. Chvilku byl poprask. Vrátil jsem se pro kolo a šel ke svému. Z mých spolunocležníků od hudby prý dva zemřeli ještě zde na cholera a stopa zbývajících končila v nemocnici. Zase se mi ta s kosou vyhnula.

Dorazil náš náhradní prapor. Místní kovář mi zhotovil z kusu ohnutého železa pedál ke kolu. Už se dá jezdit. Vše vypadá na panský nocleh. Je zde kůlna. Sice rozbitá a fouká do ní ze všech stran, ale neprší tam. Místa kudy přece jen spravuji čím se dá. Kočí od trénu berou z mojí residence seno. Jen abych neskončil na holé zemi. Čím dál se zdvihá větší vítr. Kůlna odolává jeho náporu. Snad bude pár dnů pokoj. Kolo mám schované a sám jsem se zašil mezi hudbu. Oficíři od trénu a plukovního komanda tak o mne nevědí. Asi jim po pravdě nechybím

Z dálky hřmí děla. Má se odbýt rozhodující bitva. Potom prý už bude klid. Jsou to však jen "těšínská" jablíčka. Těžko uskutečnitelná.

Jen tak se povalujeme na seně nebo se hraje typicky vojenská hra. To si každý vybere svojí veš, položí se na papír a která je nejrychlejší ta vyhrává. Ušlechtilá zábava vojáků v poli!

Když se povede sehnat od řezníků kousek masa a najít zapomenuté brambory na poli, tak pod mezí vařím. prší neustále. Velice mrzutý čas. Ležet v seně. Vzdálit se nesmíme. Všude jsou hlídky s nabitými kvery. Tady se nebere ohled. Bez vyzvání se střílí. A když nezastřelí ten, kdo hlídkuje, zastřelí jeho za to, že nezastřelí nejbližší oficír. Taky bez milosti. Hnusná válka.

30. září. 1914

Ve tři odpoledne se mi udělalo velice špatně. Přišly silné bolesti v břiše. Měl jsem několik kávoových konserv. Uvařil jsem je a vypil velké množství té bryndy. Před očima mi přebíhají obrazy červené lucerny ve tmě a lijáku, otevřené oči mrtvého vojáka a děsivá obava z cholery. Snad, když se mi vyhýbá kulička, nepřichází tohle neštěstí. Je to strašná nejistota. Ale Pepíku, ouhoř taky ledacos přežije. Najednou jsem duchem u rákosí Podviňáku. Bětuško!!!

Přešlo to. Máme každý železnou rezervu. Dvě konservy a dvě porce sušenek (cvibachu.) Je to pro případ, že by nebylo možné vařit mináž. Bez rozkazu to nesmí sníst nikdo. Tak bez rozkazu mi to nějaký lump ukradl. V této situaci on je pro mne mizera, ale já, když to zase ukradnu jinému ne. Jiného nezbyvá.

Zdejší civilisté, většinou Rusíni, jsou velice pobožní. Ráno i večer a za každého počasí klečí v blátě i dešti. Tak dlouho se modlí, než zjistějí co by se komu dalo ukrást. Taková je to pakáž modlářská. Ti skuteční, římskokatoličtí křesťané to pochopí. Ten rusínský Pán Bůh je přece pravoslavný.

Hospodář, v jehož stodole spím mi dal hrnek bílé kávy abych jako šarše zakázal kočím krást seno, že by neměl čím krmit. Mě to taky vadí, že sena ubývá. Mohl bych spát na zemi. Pil jsem tu kávu s posvátnou úctou. Co jsem na vojně se mi nic takového nedostalo do ruky. Jsme odloučení od armády vzhledem k velkému výskytu cholery nověji i tyfu. Nepoleví-li to, tak od 6 října máme jít do izolovaných baráků. Nevalné vyhlídky to jsou. Je zde již i náš třetí prapor. Nikdo, včetně civilistů nesmí do jiné vsi. Každý den fasujeme víno a čaj s rumem. Kdoví, není-li pozdě? Před časem jsme z hladu jedli vše možné a syrové. Zkazili a nachladili jsme si žaludky a proto asi teď ty nemoce.

Dovídám se, že Slezák z Kolína, se kterým jsem byl na jaře na cvičení v Kolomiji je mrtev. Padl při první srážce u Ravanče na Bukovině. Také kamarád Pytel podlehl zranění.

Především bylo očkování proti choleře a já se ulil. Budu prý přísně potrestán a jdu dnes. Nevím, co bude, ale snad mě nesežerou. Zatím jsou dvě hodiny odpoledne a je ticho. Dle data odeslání přišel po šesti nedělích lístek a fotočka z Chrástu.

5. října 1914

Jdem na nové očkování. Každý den je nějaký případ cholery. V půl hodině jsou někteří mrtví. Co je s válkou s Ruskem a Srbskem nemáme žádných zpráv. Proslýchá se, že Němci mají Varšavu. V bojích byly prý zničeny dva nepřátelské chóry.

7. října 1914.

Ve tři ráno nečekaný poplach. Ihned odchod do stanice Solotvina. Od šesti čekáme na nástup do vlaku. Nocujeme u staré domobrany. Moravani a Němci. Je to v bývalém hostinci. Prý tady spali Rusové, kteří byli až v Uhrách. Od pěti zase před stanicí. Nasedá se v deset večer a jedeme, nevíme kam. Vlak ujel za noc jen 25 km. Znova čekáme. Jsou tady již čtyři vlaky s vojskem. Mnoho Němců. Projíždí celý oddíl automobilů s rozebranými aeroplány. Železničáři říkali, že za šestou stanicí je trať rozbitá od nepřátel.

9. října 1914

V 11 hodin jsme v Taranově. Jestli to jelo tak dvě hodiny. Ostatní čas se prostojí. A v noci jedeme s ještě většími zastávkami. Noc prapršela. V deset dopoledne z Dembice odbočení lokálkou do leva. V první stanici vystupujem a jdeme v dešti směrem ku hranici. Zpět jede mnoho sanitních vlaků s raněnými. Před týdnem zde byli Rusové. Vše zničeno a vyrabováno. Až od jedné v noci spíme ve vsi Pustka a odtud ráno asi 15 km pochod do Malinova. Kolem vodí velké transporty zajatců. Zdá se, že zde dnes zůstaneme. Za nocleh posloužila nedostavěná stodola, ale krytá taškami. V noci mrzlo. Kalužiny jsou pokryté ledem. Je to lepší, než bezedné bláto.

12. října 1914

Večer v sedm hodin, to už zase od dopoledne lilo, jsme promoklí vyšli. Chleba dva dny nebyl. Za to pod nohama směs bláta, písku a někde zmrzků. Kolo moc lehko nešlo.

Dorazili jsme do vsi Sliezanka. Jsou to porůznu v lese rozhozené baráky, každý jinak stavěný. Hned po příchodu koupil jeden voják, žid, prase, na místě ho zabil a prodával. Také jsem si koupil sádlo za korunu. Na víc jsem neměl. Rozškvařil k tomu našel několik zelánek a byla polívka. Jak dlouho povedu ještě tenhle cikánský život plný bláta, deště o hladu a žízni ve stálých obavách. Fronta není zase tak daleko.

14. října 1914

Došli jsme do Tarnobřeku. Je to velké město ale celé od nepřátel vyrabované a vypálené. Prý tu byli celé tři týdny ubytováni. Koho potkali na ulici, musel dát ruce vzhůru a co měl, to mu ukradli. V případě žen to bylo trochu jinak. To místo ruce vzhůru bylo sukně dolů. Svě brali bez ohledu na věk a okolí. Před manžely, dětmi přímo na ulici. Jak to asi je: zvíře-člověk nebo člověk zvíře?. Takto se u nás nechovají ani cikáni. Těžko pochopit, že tito lidé jsou Evropané. Tento hnus přerušila před týdnem třídní bitva, po které se Rusové stáhli zpět.

15. října 1914.

Za celých deset týdnů jsem poprvé spal zutý a svlečený. Jsme v truhlářské dílně, kde si topíme a vaříme, co kdo sežene. Brambory, mrkev, vodnici. Co bylo od masa, vybral nepřítel. Druhý den ráno byl zastřelen voják, který se pokusil o deserce.

Je krásně. V noci silný mráz. Z okna je vidět veliké ovocné i zeleninové zahrady táhnoucí se až k řece Visle, vzdálené asi 500 metrů. Za ní je již Rusko. Řeka je velmi široká. Na druhé straně do vzdálenosti 50 km je mnoho našeho vojska. Je zde hodně zvěře, zvláště koroptví. Po čase sem dostal rozkaz jet do asi 15 km vzdálené Nábřežiny. Po cestě se pro bahno těžko jelo. Ani po stranách nebylo skoro kam se vyhnout. Příkopy byly plné napolo shnilých koní. Nemá je kdo zahrabat. Nazpět jsem to zkusil po železnici. Je to sice asi o tři km dále. Cesta je suchá a místy se dá na kole dobře jet, U lesa byli pekaři, Češi z pojízdné pekárny. S kvery běhali po kraji lesa. Prý si chtějí zastřelit bažanta nebo zajíce. Vyprávěli, že zde v oboře ulovili několik srnců i jinou zvěř. Předemnou jeden na víc jak sto metrů střelil bažanta. Moc z něho po vojenské kuličce nezbyde. K trénu jsem přijel samozřejmě až na samý večer. Z nedaleka je slyšet prudkou dělostřelbu. Večer v 11 odchod. Směr na Sandoměř, kde pracovali sapéři od 8 a 98 pluku z Brna na stavbě pontonového mostu přes Vislu. Dlouho jsme čekali. Až ve čtyři hodiny ráno bylo možné jít dál. Jsme na území Ruska. V devět večer bereme ložirunk ve starém špýchaře velkého dvora až do rána. Jsou zde všechny moderní stroje na čištění obilí. Naše vozy uvízly v bahně u Visly. Cestou máme nejen odpočinek, ale také citelný hlad. Káva byla, až když nás kuchyně dohnaly. Krajina tady velice připomíná Polabí. Místo kde jsme je Opatovo. Vše je pokročilé a civilisované. Domy zděné s těžkou krytbou.

Když jsme ráno vyrazili, musel jsem zůstat vzadu u trénu. Byly poslány rozkazy asi 7 km nazpět. Pluk jsem dohonil u Ostrova. Tam mi praskl střed u kola. Je nepojízdné. Na nádraží jsem fasoval chleba a špek pro pluk. Byl německý. Velké cihly ale lepší než náš komisárek. Nádraží je velké, koleje širší než naše. Jen ta lokomotiva se mi zdá malinká. Jsou zde veliké železárny. Obyvatelé, převažují pejzatí židé. Ulice plné krámů a krámků. Koupí se vše. Jen dost draho. Staré i mladé židovky nabízejí hlavně kořalku, chleba a housky. Viděli jsme mnoho německých vojáků. Postoupil jsem s provianttrénem dál za město. Je tam letiště. Museli jsme čekat. Právě přistávala tři německá letadla. Cesta pokračuje dubovým lesem. Je písčitá a velice blátivá. Každý vůz se musel vytahovat čtyřmi až pěti páry koní. Po tmě to byla veliká zkouška. Vprostřed lesa jsem v jednom domku zůstal spát. Ráno se mi povedlo najít pluk v Rabovci: Je zde dnes odpočinek.

Prohlížím si větrné mlýny. Kameny jsou pískové, veliké 40-50 coulů v průměru. Zařízení dost dobré na větší sílu, české pytlování. Musejí zde vát silné větry. Dalších několik dnů jen pochodujeme stále blíž k dunění děl.

23. října 1914.

Ve čtyři ráno alarm a až do jedné odpoledne pochod blátem. Byla mináž. Les, kterým procházíme je plný raněných a mrtvých. Už zase jsem ve válečné hrůze. Okolní vsi hoří a střelba je velice blízko. Blízko bitevní čáry jsme spali, dá-li se to tak nazvat. Napochodovali jsme do hlubokého lesa, chvíli kupředu, chvíli zpět až nakonec večer přímo, úplnou lesní, tmou na čelo fronty. Za chvíli se srazily naše bataliony s nepřítelem a začala střelba. Po tmě. Císařova armáda houfně utíkala nazad. I já bloudil celou noc s muzikanty a saniteráky. Kolo jsem stále musel nést. Byla to zabíračka. Roští nám dalo co proto. Chvilku jsme klímali v Kozanově.

Ráno se všichni před lesem sešli. Večer to nebyl nepřítel, nýbrž náš 41 pluk. Tato neschopnost z vyššího komanda u našeho pluku stála asi dvacet životů a dost raněných. Vyhazujeme zákopy a vyčkáváme. Čekáme další befely.

Kolem deváté znovu postup do lesa. V rojnici, muž vedle muže. Ani ne za půl hodiny se strhla prudká střelba. Začali chodit ranění. Z myslivny zřídili sanitáci provisorní ošetřovnu. Ošetřují tři doktoři a ošetřovatelé. Nepřítel má v lese zákopy. Střelí se celý den a je mnoho zraněných. Mrtví zůstávají na místě. Celý ten den nosím nosítka se zraněnými. Nepřátelští vojáci jsou zavšivení a strašlivě špinaví. Nad hlavami a okolo nás vybuchují granáty a šrapnely z dalekonosných děl pevnosti Ivannogorodu. Když šrapnely vyjí své kuííí-kuííí-kuíí-tlačím se do země jak zajíc v brázdě. Čekám, brzo-li mě to v kusech roznese po okolí jako už mnoho jiných. Přes nás zpět odpovídají děla německá.

Dopoledne se povedlo zatlačit nepřítele k pevnosti. Jenže na druhé straně jej nelze dobýt zákopy. Večer přišly posily. Jako obvykle, pozdě. Přijel major od vrchního komanda a nařídil rychlý ústup. Rusové prorazili naši frontu. Z dálky bylo slyšet jejich útočný pokřik: urráurrá. Vyklízíme ve zmatku les a ustupujeme: Co je mrtvých a bolesti raněných. Přitom vše zbytečné. Na kolo mi

nandali asi 15 karabin. Z rozkazu hejtmana je mám odvézt zpět k nějakému trénu. V tom prvním, na který jsem asi po 10 km narazil, se zdráhal kočí zbraně převzít. Strhl jsem karabinu z ramene začal řvát. Jestli je nevezmeš, zastřelím tě. Kdyby tak byl chudák věděl, že nemám u sebe ani v kveru jedinou patronu. Přece se s tím nebudu dál tahat. Ať si to dají na vůz. Tři dny pochodu z Pavlova přes Štěpánkov do Katajeva. Vše, mosty, vesnice, každé číslo za sebou vypalujeme. Budujeme zákopy. Za každou cenu musíme nepřítele zdržet. Rozestavili okolo nás 70 děl. V poledne nepřátelský útok přišel. Nejdřív prudká dělostřelba. Rusové s velkými ztrátami museli ustoupit. My postoupili do Radvance. Frontu drží jiná divize. Vane silný vítr a mrzne. Před čtyřmi roky jsem měl veselku. Dnes nemám ani kousek chleba ani peníze. Zato hlad a zimu. Je mi do pláče. Děla za námi hřmí. Přečkám to?. Uvidím ještě Bětušku a děti?. Z domova přišly čtyři kartky po šesti týdnech najednou. Od šesti večer s menší přestávkou v noci pochodujeme přes pole, písek a močály až do odpoledne. Jsme poblíž bitvy. Náš pluk má, ale reservo. Noviny píší o strategickém odpoutávání od nepřítele. Ve skutečnosti jde o výprask, po kterém utíkáme, až se nám nohy dostávají nad ramena. Co den se bojuje. Nepřítel nás nepřítelš zdvořile častuje granáty a šrapnely. Zůstali jsme spát nějakou tu hodinu ve stodole. Cítím zradu. Musím zase něco podniknout na svou pěst a to hned!

Ráno, jak jsem vstal, hned jdu od Gáfakstrénu k provianttrénu a hlásil se u hejtmana Černého, komandanta tohoto zadního trénu, že mě posílá velitelství našeho pluku, abych po čas, než budu mít spravené nebo vyfasuji nové, konal službu u něho /Jistě že to nebyla pravda, ale on nemá čas ani možnost si to ověřit/. Pan hejtman na mne laskavě pohlédl a sladce pravil: Jděte k čertu! Všechny líné, české svině, mi sem posílají. Otočil se zády. Byl to stoprocentní Čech a k tomu rodilý Pražák. Dobře to dopadlo. Kolo jsem si dal na vůz a šel vedoucímu šikovateli hlásit, že jsem od pana hejtmana Černého jemu přidělen k ruce. Byl to jen prostý člověk-Rusín. Hned vše potřebné zařídil a kamarádsky mě přijal. Přidělil mi komando nad třetím batalionem. Je to osm kočích, čtyři vozy a pár ulejků od třetího praporu. Šel jsem „dolů“ k mančaftu a představil se jim jako komando. Kluci křičeli radostí, že budou mít pokoj od frajtra, který dělal velkého pána. Okrádal je o gebíry. Jsem zvědav, co bude dál. Zajisté více starostí. Hlavní věc je že budu dále od místa, kde to nad hlavami nepříjemně hvízdá, od fronty. Koupil jsem od vojáka, žida, který nepřestal obchodovat ani v této situaci, za tři koruny špeku. Na místě ho vyškvařil a nalil tři plechovky od konzervy. Koupil dva kradené komisárky. Bude snad na pár dní vystaráno... jenže nebylo!

4. listopadu 1914

Ráno jsem nevěděl, co nás čeká. Když jsme vyjeli, snědl jsem poslední dvě konzervy. Myslím si, že u trénu je potřebovat nebudu. Tam se vždy něco pod ruku sežene. Tak jsem se dost posilnil. Však se později ukázalo, jak to bylo dobře.

Ve dvě hodiny jsme přišli městečka Chmelník. Z návrší byl krásný pohled. Samý sad, zahrady, uprostřed rybník a pod ním mlýn. Spokojeně šlapeme kolem židovského hřbitova.

V tom proti nám v panice utíká velké množství židů. Všichni na ten jejich hřbitov. Ti, co se nedostali dvířky, lezou přes plot a přes zeď. Než jsem pochopil proč, z městečka se ozval rachot strojní pušky. Po silnici vzhůru prchají naše hlídky. Pokračujeme v pochodu rychleji. Na náměstí mnoho trénů a okolo přecpáno všeho vojska. V celých řadách jsme pochodovali. V tom z pravé strany zaduní dělo a ne dál než 150 metrů, uprostřed náměstí exploduje granát. K tomu se z prava přidaly strojní pušky. Nastal šílený zmátek. Děla, vozy, vojáci, vše v chumáči prchá do polí po levé straně. Na náměstíčku již halasí křik raněných hokynářek. Jejich krámy a boudy létají vzduchem a to co prodávali, dopadá i na nás.

Nepřátelská strojní puška z věže kostela kosí celé naše řady. Několik děl hřmí bez přestání. Šrapnely a granáty neskutečně masakrují vše, bez rozdílu voják civil. Hromady mrtvých. Jsme pod jednou sprškou krve. Kočí bijí do koní. Pobízejí je k nejrychlejšímu pohybu. Někteří se plaší. Vojáci na vozech odhazují vše. Bedny konzervy, cvibach, pytle mouky, chleba, vůbec vše co překáželo. Před naším vozem se zablesklo. V kouři a prachu jsem zahlédl vysoko ve vzduchu koňskou hlavu. Vůz se převrhl. Skulil jsem se k jednomu domku. Kromě pár boulí a modřin mi nic

nebylo. Známý od trénu křičí "Honem dovnitř. Vykopl dveře. Chtěl jsem za ním. Snad přirazil dveře, nemohl jsem je otevřít. Tak utíkám dál do kopce.

To už se naše děla nahoře vzpamatovala a začala bít na Chmelník. Když jsem se ohlédl, bylo již vidět v městečku výbuchy granátů a na jiné straně šlehaly do výše plameny. Utíkal jsem přímo proti dělům. Při každém výstřelu nás náraz vzduchu porazil. Přes, začali střílet i vojáci. Ze zadu to lítalo do nás, zepředu asi ne vždy přes. Z hluku a svištění střel jsem byl úplně omámený. Na mysl bylo jen a jen dopředu. Nikdy bych si nepomyslel, co v takovéto chvíli člověk dokáže.

Zabití a poranění lidé a koně, rozmetané kusy jejich těl, rozházené věci. Zde, uprostřed toho se představuje ve své ohavnosti válka. Kdyby ti páni, co válčí u zelených stolů byli nahnáni jako my do tohoto masakru, možná by tyto ukrutnosti oslábly. Nevěřím, že by přestaly najednou úplně. Čety se rozprášily po poli a vše utíká proti kopci. Písek značně stěžuje pohyb. Cílem je pro toho, kdo má štěstí, les. Čekám, kdy některá z těch kulí co kolem fičí srazí i mne. Má slova v zoufalství byla „sbohem ženo, děti a rodiče“. Jenže se mi moc chce žít. K smrti unaven jsem upadl. Zahodil vše. Na sobě už mám jen karabinu. Snad jsem ani už neměl sílu sundat řemen vysílením. Kolo, torna a brotsak zůstaly na voze kterého jsem, se držel při útěku. Neudržel a spadl jsem. Trvalo asi 40 minut, než jsme se dostali z dostřelu do lesa. Tam jsem padl a omdlel.

Procítl jsem až do křiku, že za námi jsou kozáci. Naštěstí jen panika. Jdu volněji: Vidíš Pepo, před pár hodinama jsi byl spokojený při myšlence, že hlad nebude. Nyní si nějaký mamlas mastí mým sádlem a chlebem hubu. Kamarád Poustka našel v lese z rozbité bedny několik masových konzerv. Tři mi dal. U Chmelníku zůstala polovina trénu. Se zbytkem jsme postupovali až do deseti večer. Setniny chrání náš ústup. Mimo karabiny nemám nic. Přesto jsem byl pochválen, že jsem správný voják, který i v té nejvyšší nouz "nehází flintu do žita". Nejsem si jist, vztahuje se to i na kver bez patron. Taktéž nečekaně byl přepaden celý náš pluk. Utíkáme co nejrychleji nazad. Útoky na nás jdou ze třech stran.

6. listopadu 1914.

Ráno e tři hodiny odchod, který trvá až do osmi večer. Po pouhých dvou hodinách odpočinku v mrazu znova alarum a jde se až do dvou hodin odpoledne. Je to zlé, ale směr od hvízdajících kuliček podporuje a zahání únavu. V osadě Kremlov s Německými vojáky čekáme na odjezd k Berlínu. Prý se tam nepřítel tlačí. Do jedenácti jsem měl příjemnou povinnost dohlížet v pekárně, kde se peče pro mančaft chleba. Ani já jsem se neošidil. Ráno jsme došli do Závěrců. Celý den marného čekání. Stejně tak i druhý. Odpoledne ze všech stran detonace. Naši rozbíjejí vše, co jde. Mosty, tratě a budovy. Trochu to utichlo až navečer. Znova jsem byl pověřen dohledem v pekárně. Ze tří pytlů mouky máme upéct 200 chlebů. Právě pekař zadělal na kvas. Sedím konečně trochu v klidu dokonce u stolu a na židlici a píšu si deník. Kolem pobíhají pekařovy děti. Připomínají mi a vyvolávají vzpomínky na naše doma. Celou noc nebudu spát, ale budu alespoň v teple. Jestli nás nepřítel nevyžene. Domů psát nemohu a ani žádná pošta nebude, vše je pozastaveno. V šest jsme dopekli a v jedenáct jedu pro nové tři pytle mouky. Co jsem tady bylo upečeno 350 bochníčků chleba. Město i okolí je zničeno. Je zde opět naše vojsko. Spal jsem jako pán ve voze a přestože prší se sněhem, bylo teplo pod plachtou. Okolo se kopou hluboké zákopy a opevnění. S jedním starým rezervistou jsem vyměnil za dva chleby a konzervy fajfku. Budu kouřit.

15. listopadu 1914.

Dal jsem se fotit. Je to drahý špás, čtyři kousky za osm korun. Za dva dny to má být hotové. Totiž jestli nás nepřítel nepožene. To bych přišel o peníze. Když jsem fotky dostal, zhrozil jsem se, jak staře vypadám. V noci jsme byli napadeni. Vše je připraveno k odchodu (útěku). Ve dvě v noci střelba utichla.

17. listopadu 1914.

Útok, který včera začal pokračuje s malými přestávkami až do 14. prosince. Celou tu dobu jsou koně zapřaženi k okamžitému ústupu. Naši sice jednou postoupili asi o čtyři kilometry. Ale jen na čas.

21. listopadu 1914

Jsme se stáhli do zákopů. Zatím spím pod plachtou. Kdyby to tak bylo do konce války. Veliké množství zajatců vodí kolem. Psal jsem domů o peníze na zimní prádlo. Odpoledne je přivezli na 7 vozech. Z našeho pluku je již jen asi 600 mužů. Čekáme rekruty, aby děla neměla hlad. Tak prádla bude dostatek. Bitva je pryč od Krakova až po pruské hranice.

8. prosince 1914

Jsem dostal z domova dvě psaní a lístek od bratra Toníka. Sestra Míla je již vdaná a já ani nevím, kdy měla veselku. Lituji, že neměli tolik ohledu, aby alespoň lístek napsali. Je to tak jako to bylo dříve. No přeji jí mnoho štěstí. Všichni zdraví od trénu mají být vystřídáni a půjdou ke kumpanii do pole. Vše se mění. Mosty na dráze spravili, aby je dnes znova vyhazovali do povětří. Také přivezli mnoho vozů kožichů pro mančaft.

Vincenc a Emilie Hyráškoví

1914

15. prosince 1914.

Dnes bylo skutečně deset mužů od trénu posláni k setnině. Mě to minulo. Snad pan hejtman Černý bere přeci jen ohled. Podle rozkazu má být zbytek našeho pluku vystřídán. Budeme pryč dání na odpočinek. První polovina trénu dopoledne odešla. Ti půjdou pěšky. Druhá polovina jde ve dvě odpoledne do Lozů, kde nasedáme na vlak. Druhý den jsme opouštěli území Ruska. V Plaškově, blízko Krakova se vysedalo. Ráno v sedm byl odchod. Silnice plná trénu. Jelo se krok za krokem a každou chvíli čekáme. Dobře, že čas běžel i tehdy dál aniž by šlo o život. Byl před námi zničený most. Nepřítel dělá to samé co naši. Za sebou všechno ničí. Procházíme mezi zákopy a ploty z ostnatého drátu. Je to ve směru od Krakova k Bochni. Stopy po nedávné velké bitvě jsou na všech stranách. Příští den odpoledne nás zdržel další zbořený most. Vozy brodí a my jdeme po lávce. Za řekou nás dohnal oberst s tím, že naše divise se musí okamžitě vrátit. Za Krakovem pryč nepřítel prorazil naše posice. Tak vyčkáváme další rozkazy. Údajně máme zase nasedat na vlak a urychleně se vracet. Nocujeme u obce Věličky. Vše je zde prosycené solnými výpary. V Podgoři čekáme až do tří ráno na vlak. Za tři hodiny je vše naloženo a odjíždíme a

nevíme kam. Před námi se srazily vlaky. Po dlouhém čekání jedeme přes Slezsko a Moravu. Asi 30 km před Vídní se vlak stáčí na Uhry. Jak rád bych to v Přerově obrátil na sever zpět do Čech. Tak blízko to bylo domů.

V sedm večer vystupujeme z vlaku a jdeme k městu Uruggvaru, směrem ke Karpatům. Po 27 km pochodu jsme v Berezíně. Je to totéž město, kde jsme před 11 týdny nastupovali do vlaku a jeli ku Krakovu. Je už zase slyšet dělostřelbu.

*Helena Urichová (roz. Jandajšková), Antonín Urich, a syn Stanislav
foto okolo roku 1925*

24. prosince 1914.

V blátě a dešti jsme došli do 18 km vzdálené vesnice Takšan. Obyvatelé jsou samí Slováci. V parku jsme uřízli stromek a ten si večer ozdobili několika svíčkami a párem kostek cukru. Večeře byly brambory a čaj. Rumu jsme nakoupili dost. Chudá, ale v této situaci vzácná, večeře. Každý vzpomíná ty doma. Je to smutný štědrý večer. Jistě nejhorší v mém životě. Co asi dělá a jak jej užívá Bětuška s dětmi. Velice si všichni přejeme, aby ten příští byl každý doma. Nějak se mi začíná jevit pochybné vyznání křesťanské "Miluj svého bližního". Bohužel se mi do mysli vkrádá doplněk "A kde můžeš, řízni ho."

25. prosince 1914.

Boží hod. Svátek spokojenost, lásky a pohody. Já hladový a unavený s ostatními blátem stoupáme do hor, kde vidíme jen led a sníh. Každý baráček je vyrabovaný, rozmlácený a zpola vypálený. Neklamný důkaz, že tady prošel nepřítel. Také lidé. Je zlé, že toto si ti z opačné strany myslí zase oni o nás. V Cisně na nádražičku úzkokolejné dráhy nocujeme. Pochodujeme ráno dál. Ubylo sněhu a přibýlo bláta. Jsme před Uherskými hranicemi. Naši ustupují na celé čáře a do ataku jdou staří domobránci. Chlapi 45-55 letí.

Už čtyři dny stojíme na jednom místě. Tahle osada se jmenuje Ruysky. Mám na starosti zase pečení chleba. Kamna zde neznají. Jen malé krby, takové pícky jen slepené z kamení a bláta. Vejde se tam nejvýše 6-8 kilových bochníčků. Bojím se v tom péci. Rozkaz je upéct chleba, i kdyby mělo vše shořet. Uherští Slováci žijí hůř jak u nás dobytek. Hrozná nečistota všade. Jednou denně jedí brambory se zelím zavažené v hrnci, kam přidají žitný nebo ovesný šrot s trochou soli.

31. prosince 1914.

Je Silvestr. Poslední den tohoto proklatého roku. Mrzne. V 45 hodin jsme vyjeli zpět k Uhrám až do vesnice Nadpolany. Večer jsem strávil mezi muzikanty. Vzhůru jsme byli do půl dvanácté. Lehli jsme si s Zíkou pod lavici a s hodinkami v ruce čekali na Nový rok. Skládáme do něho mnoho nadějí. Kéž by byl šťastnější.

2. ledna 1915

Odjíždíme zase zpět na Ruysky. Pro bahno nemohou povozy vpřed. Máme tam naloženo několik pytlů žitné mouky. Tak nezbyvá, než abych upekl 173 bochníčků chleba. S kamarádem Zárubou pečeme celou noc. Protože je pícka malá a v noci nám to chytlo, jde práce velmi pomalu.

6. ledna 1915.

Rusíni slaví štědrý den. Pozvali nás k oddílu ševců, kteří jsou také u trénu. Společně se svým velitelem, frajtre, spravují boty od setnin. Na oslavu po jejich zvyku jsou připraveni. Pšenici uvaří s mákem a cukrem. Z hovězích nohou od kolen dolů /paznechtů/ dlouho vaří jakýsi studenec-sulc s příslušným kořením. Je to také dobré, jenže každé sousto se musí velice dlouho kousat. Jde ve skutečnosti o někdy napolo uvaženou hovězí kůži. Materiál šetřili tři týdny. Za přednostní opravu bot je měli od řezníků. Další chod byla samohonka a rum s čajem. Toto už jsme museli financovat hlavně my, jako pozvaní hosté. Já přidal pět bochníčků chleba a 10 korun. Poměrně drahá večeře to byla. Následný den zase pečou chleba. Stále padá. Měl bych znova péct, ale žádný barák není prázdný. Dostal jsem z domova dvě psaní a dvě kartky.

10. ledna 1915.

Pokračuji v pečení chleba za pomoci Záruby. Jemu se to dnes vyplatilo. Všichni od hudby, co zde byli šli do Freidenthalu do Slezka ke kádru. Rozebírá vše v dosahu, co hoří. Bětuška psala lajtnantu Hegerovi, co se mnou je že nepíšu. Přitom každý týden posílám dopis nebo lístek. Dostali jsme se do karantény kvůli tyfu, který se u pluku vyskytl. Je to na pět dní. Tak jsme stále na místě. Chleba jsme dopekli. Bylo to přes tři sta bochníčků. Došla mouka. Tak jsem se zašil ke kovářům. Opravuji vozy a dělám saně. Rád, protože jsme tak blízko bitevních linií, že z nedaleka je slyšet dělostřelbu. Dostal jsem silnou chřipku. Na saních mě dovezli k doktorovi. Vypadá to na nemocnici. Ale jen podle mého soudu. Doktor má názor jiný. Nic prý mi není, ale abych si nemyslel že je neuznalý dal mi dva aspiriny a dva dny volno.

Přivezli mě „domů“. Záruba za mých posledních 10 korun koupil rum, stále z něho vařil čaj a za týden jsem byl v pořádku. Po padesáti dnech přišel z domova balíček. Jen houska se dala použít, ostatní bylo zmrzlé. Před půlrokem jsem odjížděl z Českého Brodu. Byla naděje, že ne na dlouho. Zatím konec běsnění války je úplně v nedohlednu. Navíc mě rozbolela levá noha, že sotva chodím. Kdybych šel do nemocnice je to ztracené. Budu tam dva tři týdny a potom šupem na frontu. To tady je mi lépe.

12. února.1915.

Měl jsem vést koně a kočího do koňského špitálu. Jenže než jsem se vrátil od rozkazu, byl kočí i kůň pryč. Na sever je dnes odvelen celý osmý korpus. Samé české pluky. Již čtvrtý den na to, je vozili raněné nebo omrzlé. Nahoře jsou mrazy 25-30 stupňů. Konečně jedu s povozem a 35 koňmi do Nat'mihali v Uhrách. Také jsem dnes našel kočího, co se mi včera ztratil, ale bez koně. Do rána musel ukrást koně jiného a připojit se k nám. Cesta bude trvat asi tři dny. Zpátky pojedou do Takčan vlakem. Je to dost velké místo na úpatí Karpat. Začíná zde již rovina. Žijí tu většinou židé, méně Slováků, Rusínů a Maďarů. Městečko je od nepřítele vypálené. Předal jsem mužstvo, koně a veškerý materiál. Na vše mám řádné potvrzení. Vojáci tam chtějí dobrovolně zůstat. Počítají s tím, že alespoň na nějaký čas budou dál od fronty. I mě nabízeli tuto možnost třeba

s vyhlídkou na povýšení. Za tím já vidím zradu. U trénu už jsem přežil ledacos. Do jara seženu kolo. Ve válčení už se trochu vyznám. Kdepak Pepíku! Nějaký čas teď budu sám pro sebe. Nesmím to přehnat, ale nikdo z nadřizených neví, kdy jsme dorazili na místo. Riziko je nutné. To patří také k válečnému umění vojáka. Tak jsem se byl podívat ve mlýně. Dvě stolice válců, dva cylindry. Zařízení jako u nás. Obsluhoval to hoch asi 19 letý. Mrzák na jednu ruku.

Bylo mi velice smutno. Rachot strojů, vůně mouky, to vše na mě velmi silně zapůsobilo. Proč jsem byl od toho všeho proti své vůli odtržen? Raději jsem vyšel ven a toulal se po městě. Na noc jsem zašel do blízké vsi. Zde není žádné žádání o nocleh. To se přijde do světnice a oznámí se obyvatelům "na téhle posteli budu spát." Tím vše končí. Kupodivu, byli ke mne ještě pohostinní. Večeře, snídaně na cestu kus papriky, špeku a chleba. Hospodářství jako bývá v Brodě. Devět kusů dobytka, dva koně prasata a drůbež. Budovy vše zděné. Již zde začíná bohatá Maďarská země.

15. února 1915.

Vlakem se vezu do Takčan. Dál po svých. Potom jsem se kousek vezl povozy se senem...Hudebníci, co byli v poli šli dnes ku kádru. Škoda, že nevyšlo jít s nimi. Ještě jsem je musel dopravit na dvou povozech do Takčan. Vyjeli jsme s večerem. Cesta neubývá. Silnice je ucpána trémem. Na místě jsme až v půl noci. A zpět zase až v šest ráno. Cesta plná bahna, zima a nejedli jsme. K tomu nespali. To je dneska konec masopustu. Vloni touto dobou jsme vyhrávali v Českém Brodě u Tutrů. Jestli přežiji, jak asi bude za rok?

V poledne alarm. Následuje odjezd do Darry. Celý den leje. V šest zase poplach a jedeme po ní cestou, plnou bláta, že koně sotva vozy vytáhnou. V jednu v noci jsme ve Smolnicích. Hřejem se kolem ohně do rána.

Odpoledne přišel nocovat 6 maďarský pluk. Jsou to hrubí a necitelní Maďaři. Jejich oficíři vyhnali důtkami nebo holemi všechny obyvatele. Ženy, starce, děti (těch je zde v rodině i deset) do sněhu a mrazu. Kde se vešlo 20-30 osob, byli dva nejvýše tři jejich lidé. Se Zárubou jsme postavili stan. Do rána napadlo tolik sněhu, že byla vidět jen hůl. K tomu veliká zima.

24. února 1915.

Měl štěstí Záruba. Dnes byl odvelen ke kádru. Tak jsem tu zůstal sám Čech mezi mužstvem. Nikam se nepřemisťujeme. Sedím pod celtou a píšu si deník. Z domova jsem dostal najednou osm psaní, fotografie a Národní politiku. Ani pár procent toho, co píší není pravdou. Vše úplně překrouceno. Celé dny nic nedělám a o to víc jsem v myšlenkách stále ve mlýně. Dočkám se toho?

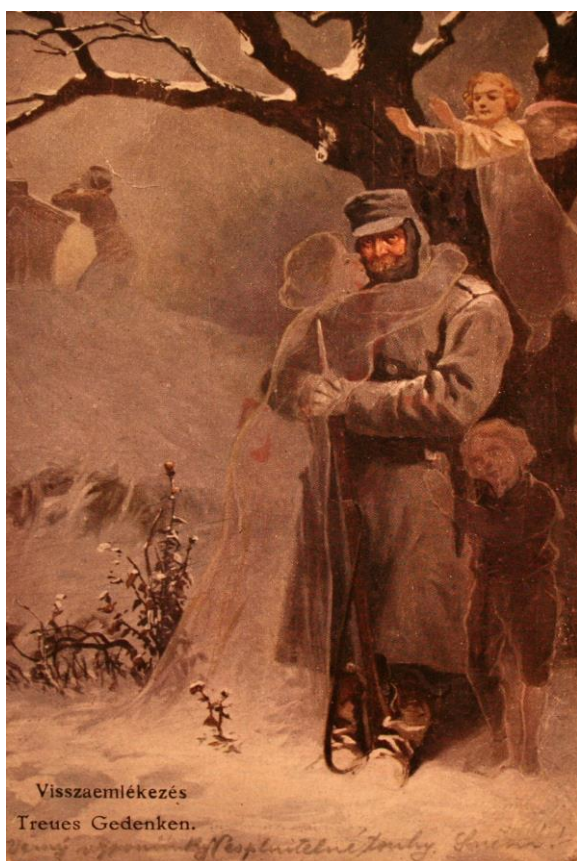
4. března 1915.

Velké mrazy a sněhy. Silná dělostřelba. Naši útočí na nepřítel a jsou vždy odrazeni s velikými ztrátami. Za tři dny má jít zase mnoho lidí od trénu ku pluku. Zůstanu, nebo půjdu také?. Kdo jde nyní kupředu je ztracen. Nikdo se nevrací zdráv. Z trénu od 22 pluku šlo již na frontu víc jak dvacet maníků. Těžko se mi to vyhne. Za prvé jsem zde zbytečný a za druhé napřed v poli nutně potřebují šarže. Uvidím!. Dostal jsem zprávu, že v nemocnici zemřel švagr Šmatlák. Ani já se od přepadu u Chmelníku necítím dobře. Bojím se o plíce.

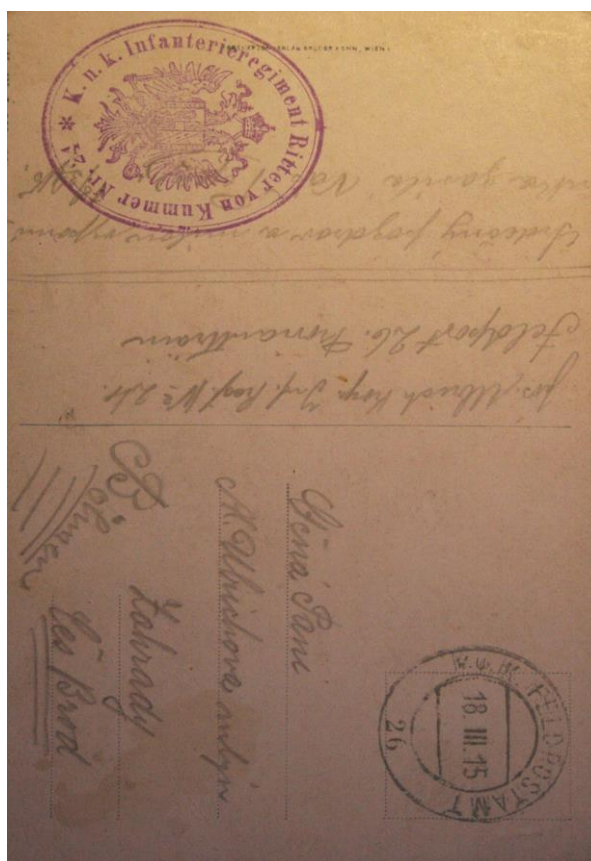
14. března 1915.

Vedu zase 35 koní do zázemí. Byli jsme donuceni jet přes Ermézy. Nákupy pro oficíry v Nadmihálu A v Homanu se přihlásili Strnad a Chroust ze Zahrad a Martínek z Tismic. Jsou zde u pracovních a spravují silnice. Také dnes rukuje bratr Toník. Spát jsem se vrátil do Natmihály. Spalo se dokonce v peřinách. Až navečer odjížděl vlak do poslední stanice Sina. Víc jsme stáli než jeli. Zde je mnoho vlaků s raněnými. Přečkal jsem zde den, přespal v kolně a pak se celý den

loudal k trénu. Tam jsem přišel odpoledne. Napsal jsem si domů o peníze na kolo. Mám být kolem poručíka jako ordonanc. Komisní kolo ale nedostanu. Není to ve vojenských směrnicích uvedeno.

Visszaemlékezés
Tretes Gedenken.

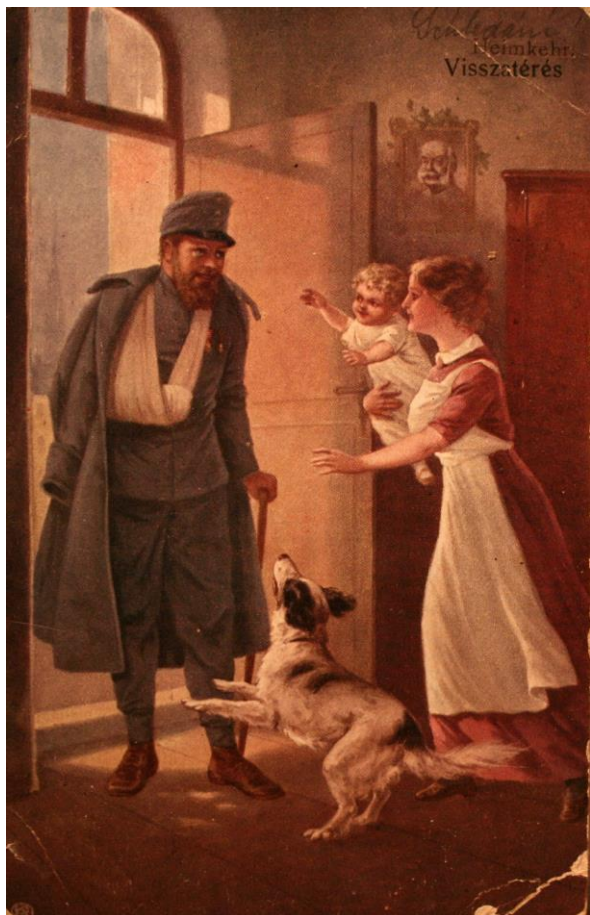
Zasláno 18.3.1915

Psáno 19.3.1915, odesláno 20.3.1915

21. březen 1915

Přesto, že je první jarní den na horách leží přes metr sněhu. Jsem již 33 týdnů ve válce. Trochu jsme v závětří, tak odpoledne jdeme s lajtnantem Högrem na hon. On s parádní lankasterkou a já s kverem. Deset mužů od trénu obešlo kopec porostlý silným bukovým lesem. Nastoupili jsme na úpatí hory u kraje lesa. Je tu mnoho stop od lišek, jelenů a divočáků. Našel jsem krásné parohy z dvanáctáka. Ale nač?. Höger ulovil srnu. Přes hřmění děl a pušek, naštěstí dost daleko znova lovíme. Trochu prší. Pod nohy mi přišel ušák. Byl rychlejší než já. Poručík ulovil zase srnce a zajíce. Já střelil na lišku. Přestřelil jsem jí běh. Utekla. Prý padla pevnost Přemyšl. Příští den odpoledne jsme zase v lese. Leží kolem mnoho sněhu. Střelil jsem na velikou vzdálenost na jelena. Až čtvrtou ranou jsem mu ustřelil paroh. Utekl. Je to zde samorostlý les. Obrovské buky leží vyvrácené a z nich rostou nové. Jako v pralese. Kéž bych raději seděl v Dolánkách u paseky. Z lovecké pauzy se vracím do stavu válečného.

Zasláno 22.3.1915

28. března 1915

Trápí nás spousta vší. Vyhazujeme jich celé hrsti. Žádné prostředky nepomáhají. Vypereme si prádlo a za půl dne je máš znova. Obleky jsou plné hnid. Chalupy, kolny vše je jimi zamořeno. Spali jsme v celtu. Do rána se ztratil kočí i s koňmi. Večer jsem v Homanu odevzdal vozy a postroje. Koně vedeme dál. Přenocujem v Hrabce. Přes Puszimo jdeme do Alzovetu. Tam jsem koně i mančaft odevzdal. Zpátky jdu pěšky až do Hrotovic. Ve čtyři ráno vyrážím dál. Nechci jet vlakem. Mám dost času. Prohlédl jsem si mlýn. Spím v Kamenicích. Ráno přelo a padal sníh. Chtěl jsem jet vlakem, ale žádný nejel. Tak zase po svých. Až večer jsem přišel ke trénu. Přišel rozkaz k pochodu nazpět. Náhodou jsem potkal našeho pošťáka a ten mi vyplatil 200 korun. Ty mi poslala Bětuška na kolo. Musím si ho co nejdříve koupit. Při pochodu přes Natmihali jsem kolo sháněl. Prodávala jej žena, které padl manžel ve válce. Koupil jsem jej za 135 korun.

4 dubna 1915

Jsme ve vsi Zalašce. Dnes, protože je Hod Boží velikonoční, bude odpočinek. Jdeme do kostela. Je velice pěkné počasí. Já budu snad mít s kolem trochu pokoj a budu více za větrem, když mám nějaké poslání. Nyní, když už je jaro a z hor jsme byli nepřítelem vyhnáni nám přivezli dlouhé kožichy jako mají ajznbnoňáci. Znova jedu s koňmi. Maďarský hejtman o mne chce zažádat u pluku. Prý mi dá povýšení o dva stupně. To však není nic pro mne. Kladu veškerou důvěru v budoucnost na zkušenost válčit a na kolo. Odešli od nás dělostřelci. Byli sem přiděleni hned u Závěrců v Rusku. Dál odešly oddíly s hřebci. V Karpatech, kde jsme byli celou zimu my, jsou Rusové. Naše pozice jsou současně kolem Sasžiny v Polsku. Odešli i ševci a kováři. Přišel rozkaz, že bude celý trén vystřídán mužstvem klasifikace B. To jsou ti neschopní službě na frontě. Mám brouka v hlavě. Vyhraju to s kolem i tentokrát?.

Kapitola 8.

...Vše se mění a nebo obrat - nebe a dudy

Nečekané štěstí a veliké naděje

15. dubna 1915

Už 37 týdnů jsem ve válce. Často se díváme se zubatou do očí. Zatím si mne nechávala v záloze. Díky!. Stal jsem se za tu dobu otrlým vojákem. Smrt druhých je děsivá, krev a trosky lidských těl už neznamenají pro mne víc jak příšerné kulisy lidské bezmocnosti. Na druhé straně pohled na děti, klidná hladina vody a klapot mlýna vyvolávají vzpomínky na Bětušku a ty moje doma, Výsledkem je nezadržitelný pláč. A otázka: Proč je to všechno?. Mohou být strůjci tohoto také lidé stvoření podle obrazu stvořitele?. Do mysli se vkrádá sklon k rouhání.

Ráno mě zavolal poručík Höger k sobě a řekl, že dnes půjde do tuhého. Rozhodně že bych byl sebrán do pole. Staří aktiváci jsou vybiti nebo zraněni a vpředu potřebují poddůstojníky. Svěřil mi plukovní prapor. Ten smí hlídat jen důstojník, dal mi kruce dva maníky a jsem určen praporečnickem. Později prý mne s kolem bude potřebovat jako ordonanc. Účelem je zmizet komisi z očí. Na náves mimo nás tři narukovalo všechno. I kuchaři. Vylezli jsme na kůlnu a poručíkovým dalekohledem pozorovali situaci. Víc jak čtyři pětiny vojáků bylo vybráno na frontu. Zase se mi to vyhnulo. Budu dál jezdit na kole. Do vojny jsem již dost zapracován a tak to ulevování a švindlování s šarží a medailí půjde lehčeji. Chtěl jsem psát Bětušce, že poslané peníze nebyly vyhozeny, protože kolo podstatně zvýšilo vyhlídky na moje přežití a návrat domů do mlýna. Zatím jsem netušil, že se jedná o skutečnost. K odeslání dopisu však nedošlo. Stalo se něco velmi důležitějšího. Pan poručík Höger mně po skončení výběru vojáků zavolal. Ptal se, jak dlouho jsem byl v činné aktivní službě a zda-li jsem byl také u vojenské hudby. Zarazilo mne to a po pravdě jsem odpověděl, že jsem se dal dobrovolně ve dvaceti letech k vojenské hudbě a byl jsem u ní téměř čtyři roky. Polovičkou času ve Stanislavově a polovičkou ve Vídni. Chvilku se na mne díval a pak řekl: Kdybych si to tak mohl s vámi vyměnit. Hned bych ty oficírské hadry spálil.

Nerozuměl jsem mu, co s tím myslí. Pohnutě mi řekl: Honem si běžte dát ustříhnout plnovous, oholit, umýt a půjdete ke kádru k hudbě. Aktivní hudby byly v poli rozbity a nyní z vás, rezervistů budou stavět nové. Zůstal jsem jako omámený a nemohl takovému štěstí z čista, jasna věřit. Před několika minutami jsem svoji budoucnost a šanci na přežití vkládal a spoléhal na kolo. Nyní toto. Je to vůbec pravda?. Muzika že mne zachrání?. Vidíte doma a to jste mě měli za blázna, když jsem si s ní začínal!. Bětuško, zase kousek krásné naděje!!. V půl hodině jsem byl ostříhán a připraven k odjezdu. Je ironií osudu, že se mnou pakovalo také 37 mužů. Šli na sever k setnině a já odjížděl na jih. Co nejdál od té pekelné hudby děl a pušek. Když mi poručík Höger odevzdával listiny, tak mi při loučení kapaly slzy a on také pohnutím sotva mluvil. Jen řekl: Pepo, byli jsme tu dva Češi. Teď tu zůstanu sám. To hodně napovědělo o mojí službě u něho jako ordonanc na kole. Kéž bychom se tak sešli v lepších dobách a na jiném místě. Ale jemu velký dík, že mohu doposud psát tyto zápisky.

Asi kniha druhá, místo kveru trumpeta. ...Trio vojenského kvapíku... snad nadějnější život.

Jedu do Natmihali na kole na nádraží. Na cestě mě doprovází ještě děla. Kdo ví, zda na rozloučenou, nebo jen na čas. Ať je to jak chce, jen když se vzdaluji od těch hrůz, které válka působí. Karabinu mám sebou. Vzal jsem si 10 nábojů. S nepřítelem jsem vcelku vyrovnán. Já sice proti němu nedal jedinou ránu, on se do mě také nestrefil. Ostatní patrony, co jsem poslední čas musel mít u sebe se octly v rybníce, aby nezabíjely lidi.

Kolo jsem na nádraží dal jako zavazadlo. Papíry mám až do stanice Gröbming ve Štýrsku. To bude jízdy. Přes Uhry, Budapešť, Rakousy, Vídeň, Linec Štýrsko. Zdalipak se kolo neztratí. I kdyby vem ho ďas. Jen když já budu hodně a hodně daleko za větrem.

Večer jsme vyjeli. U sanitního vlaku s raněnými jsou připojeny dva obyčejné vagony pro vojenské privátní cestující a pro veřejnost. Bude to zdlouhavá cesta. Ale nyní čas pracuje v můj prospěch. Čas plyne nezadržitelně dál. Nikdo netuší, kdy přijde okamžik skončení války. Ale jistě je že se tato neurčitelná doba krátí.

Stále nemohu uvěřit, že je možné, abych zdráv odjížděl co nejdál od fronty. Zapadl jsem do kouta, karabinu/taky jsem jí nemusel tahat sebou-ale rozkaz je rozkaz/strčil za záda do rohu a při tom kodrcání poctivě usnul.

Probudil jsem se do bílého dne. V prvním okamžiku jsem nechápal, co se se mnou děje. Oknem je vidět veliké lány obilí, které se již zelená, luka, výstavné dvorce a vesnice. Kde jsou stráně, zákopy a zem rozrytá granáty s překážkami z ostnatého drátu. Je pravdou, že jsem tak daleko od válečných hrůz?. Mohlo se to v tak krátké době změnit?. Škoda, že to nemohu dát vědět do Tuchorazského mlýna, domů. Hned jsem napsal lístek polní pošty a na příštím nádraží jej do stránky vhodil ochotný železničář.

Na větším nádraží naše vozy odpojili a připjali je za osobní vlak. Cesta ubývala podstatně rychleji. Nikde stopy po válce. Vesnice, města všade klid. Potkáváme vojenské vlaky plné mladých lidí. Všichni směřují tam, odkud já odjíždím. Je mi jich líto a nezávidím jim. Kolik pak z nich se vrátí domů zdravých.

V každé větší stanici je Červený kříž. Kde se déle čeká, jdu si pro jídlo, čaj a cigarety. Na listiny, kterými jsem byl vybaven dostávám vše potřebné zdarma. Když jdu z vlaku, musím se tahat s batohem a karabinou. Čert mi ji byl dlužen. Ale všude jsem terčem veliké pozornosti a moje medaile dělá divy. Sestřičky od Červeného kříže se předhánějí v ochotě. Každá nabízí to nejlepší. Zvláště dobře se mám ve stanicích, kde musím přesedat. Je dost času na vyprávění. Německy umí téměř všechny jako v Maďarsku. To je bavím o skutečných a taky trochu "přibarvených" příhodách. Kde je vojsko, také oficií přijdou a salutují před tím kouskem postříbřeného plechu. Přátelsky se vyptávají na ten život v poli. Zde se kamarádí a venku mají raději psa nebo cigaretu než vojáka. Prozatím se mi na cestě vede výtečně. Asi to cítí i ty vši. Začaly svobodněji kousat a žrát.

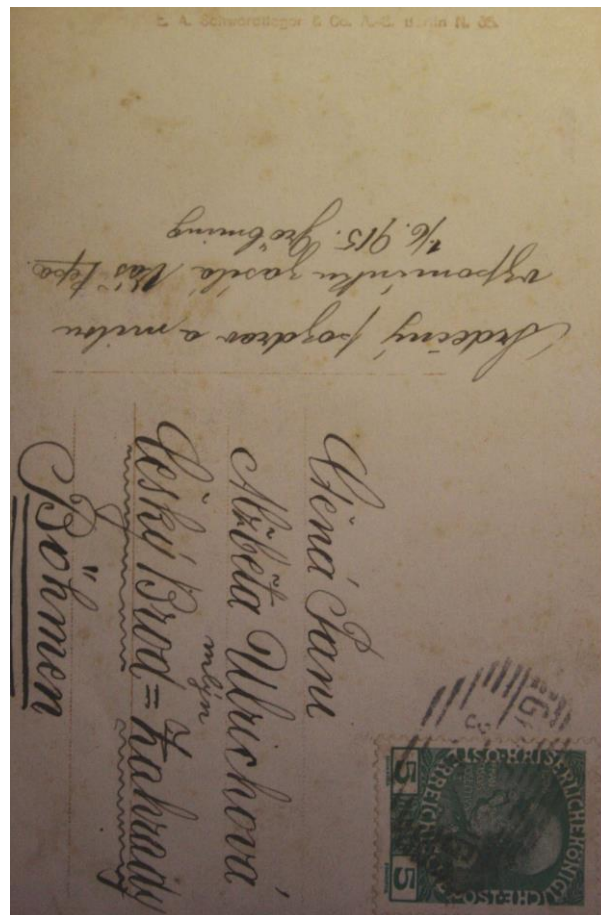
Ve Vídni jsem se půldruhého dne zdržel. Musím si taky přece po té dlouhé jízdě odpočinout. Dostal jsem čisté prádlo, v místní nemocnici se vykoupal a vyspal. Trochu jsem projezdil a prochodil známými místy, kde jsem před osmi lety jako vojenský muzikant hrával.

Cesta přes Rakousy a Štýrsko byla ještě zábavnější. Tam by mne byli Tyroláci ulili vínem a kořalkou. Jedeme hlubokými roklemi. Po stranách vysoké, zalesněné vrchy jako v Karpatech. Samá skála, samý vodopád ze skal. Orné půdy jen malé kousky. Spíše jsou to louky.

Osady zděné, budovy úzké ale velice upravené, samé květiny v oknech. Na střeších jsou někde i veliké kameny. Prostě, hezký pohled. Pod tímto dojmem se válečné vzpomínky rozplývají, ale jistě zůstanou noční můrou po celý život. Kde mohu, zasílám domů lístky.

Zasláno 1.6.2015

6. května 1915.

Dojel jsem do Gröbmingu. Do města je to z nádraží asi 2 km. S bušícím srdcem a obavami jdu vstříc novému, neznámému osudu. Doufám pevně, že budu nyní jistější a spokojenější a hlavně nebudu sám. Vždy když mi bylo nejhůře, přišlo mi na mysl nějaké vnuknutí, jakýsi šestý smysl. Když jsem se podle něho okamžitě zachoval, bylo dobře. Vyšlo mi to již asi čtyřikrát. Proto i nyní vesele a s odvahou do toho. Musím se řídit příslovím, které mi uvízlo v hlavě z mých mizivých znalostí latiny. Odvážnému štěstí přeje. Já si jej vzhledem k podmínkám ve kterých se pohybuji upravil na „S drzým čelem vpřed. Na nádraží, kde sedím a píši tyto poznámky jsem ze všech stran okukován. Ne svojí zásluhou, to ta karabina, kterou ještě pořád vláčím sebou.

Cesta vede do kopce. Za ním je potok, kolem kterého leží snad 60 domů a vilek. Některé i jednopatrové. Vše výstavné a čisté. Deset minut za městem je ve vile vojenské velitelství. Hlásil jsem se tam. Můj plíšek/medaile/ a metály vzbuzují obdiv. Konečně jsem se zbavil karabiny a nábojů. Odvedli mne do isolačních baráků, kde musím být na pozorování kvůli nakažlivým chorobám. Bude to trvat celých pět dnů. Koupele, odšívování a nové prádlo.

Několik hudebníků zde již bylo. Mezi nimi dva moji známí z dřívějšího bezstarostného a veselého života ve Vídni. Podle jejich informací je zde klid, jen si budeme asi muset přitáhnout opasky. Strava je velice bídná a je jí málo. Maso dvakrát týdně, porce jako půl prstu, chleba z kukuřičné mouky, ale jen poloviční dávka. Tuřín, mrkev, fazole a podobné dobroty. Jen jedno je stejné. Ráno i večer špína, vydávaná za černou kávu. Ale i tato mizerie je každý den jistá. Oproti podmínkám na frontě je to blahobyt. Kamarádi, kteří tu polní patálii nezažili tento můj názor nemohou pochopit. Málem jsem: dostal deku: když jsem je poučil, že se jedná o přípravu na předem připravované vyklízení posic ze strategických důvodů v poli. Bude se jim lehčeji odpoutávat od nepřítele. Budou lehčí a lépe se jim bude utíkat.

Šťastně jsem vše přestál a po obědě rukuji již trvale k hudbě. To bylo "halo". Muzika je ubytována na sýpce jednoho hostince nad místní tiskárnou. Vychází zde dvakrát za týden časopis Gröbnisch Rundschau.

Jak jsem přišel na dvůr, strhl se neuvěřitelný rámus. Jeden z nich popadl buben, jiný činely a po schodišti mě přišli přivítat, jako nějakého vojevůdce. Z hostince, ze silnice, civilisté i vojáci se přiběhli podívat, co se děje. Dva kluci mne vedli nahoru se stále neutichajícím kraválem. Tak jsem byl uvítán u muziky, která mě měla v budoucnu chránit. Zase jsem patřil někam, kde bezprostředně nešlo o život.

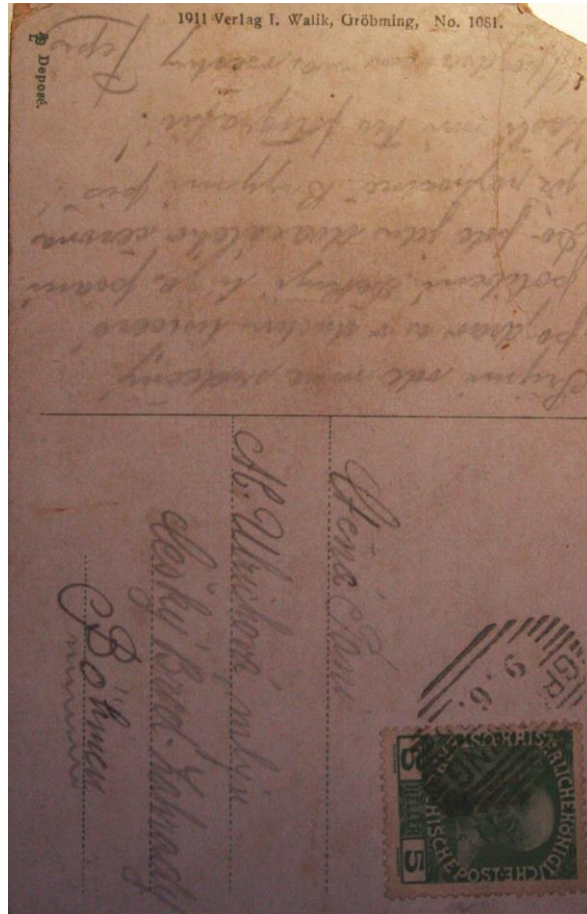
Čas ubíhal vesele. Píšeme nějaké noty, ale většinou neděláme nic. Už je nás tady 25 muzikantů a stále přibývají další. To není dobré. Přišlo mi kolo. Zítra ho pošlu domů. Tady by dlouho nevydrželo. Kluci ho pořád bezohledně prohánějí. Přivázal jsem na něj pumpičku, ruský a italský bajonet a karbitovou svítilnu. Stal se zázrak. Vše přišlo do Brodu v úplném pořádku. Pak že prý na drahách kradou. Ale by asi těžko by takto došel chleba, máslo nebo brambory.

Dostal jsem úplně novou Es trubku. Dvě až tři hodiny za den zkoušíme. Je zde pět starých známých z Vídně. Když jsem v roce 1908 odjížděl do civilu byli rekruty. Nyní jsou z nich šikovatelé/zupáci/ Co jsem zde, fasuji na den 50 haléřů. Ostatní mají žoldu jen 16 haléřů. To hlavně ten můj plíšek. Okoukal jsem se v tom to prostředí. Chodím do potoka na pstruhy. Je jich zde neskutečně mnoho. Chytám je jen do ruky. Pod kameny a kořeny za asistence Houfa a Vosáhly. Časem si vylezu na skály a nejvýše jen tak do čtvrtiny kopce. Roste zde mnoho protěže. Fouká zde studený a ostrý vítr. Ale nádherné pohledy do údolí za to stojí. Jsou úchvatné. Ale přece jen bych byl radši doma a naháněl v mlýnici kolečka.

Čas vesele utíká. Občas chodíme hrát po vsí, kde jsou naše setniny ubytovány. S hladem to také není nejhorsí. Za dvacet haléřů je zde plný šálek pajšlu za 30 haléřů slušná porce obalovaného králíka s bramborami. To ale byly ceny jen pro muzikanty. Už je nás tady zašitých skoro čtyřicet. Kapelník vybírá dvě party. Jedna složená z 18 mužů půjde do pole a ostatní zůstanou zde, u kádru. Špatně se osvědčilo přísloví, že "kdo maže, ten jede." Zde kdo tady mazal nejel a zůstává na místě. Ostatní jedou do pole. Jsem rád, že jedu také. Tam poblíž fronty se cítím jistější. Nic horšího než fronta už ve válce není. U kádru každou chvíli vybírají ke kveru. Tady zůstanu u své trumpetě, kolik je nejmenší počet hudebníků v kapele je předpisy dáno.

Zasláno 9.6.2015 z Gromingu

21. června 1915

Dali nám vše nové. Večer v 18 hodin vyjíždíme. Na nádraží jsme pochodovali a hráli ještě společně. Pak naše parta do pole nasedla do vagonů. Ti co zůstali nám na peroně vyhrávali. Oni s radostí škodolibou, já s opravdovou. Jak jsme vyjeli z obou stran záložní setniny které čeká jízda do pole pustili přes nás křížem střelbu ze strojních pušek. V poslední chvíli jsem dostal od Houfa, který měl službu fotografii Jarušky a Aničky. Jako družičky o Božím těle. Nepojedu tak do pole sám. Náš cíl je Devavánia ve středních Uhrách. Budeme tam prý asi 14 dní, než budou tamní dvě setniny vyzbrojeny. Sloučí se setninami, které jedou s námi z Gröbningu v jeden náhradní prapor.

23. června 1915

Deavánia je město v úplně bahnité rovině. Ulice samé bláto, jen po stranách jsou dřevěné chodníky. Půda kolem ta nejlepší. Hluboká a černá. Kamen se zde nenajde. V každé ulici krámky s velice špatným pivem ale dobrým a laciným vínem. Litr stojí 24-40 haléřů. Ostatní je zde k dostání vše, ale velice draho. Nyní již fasujeme na den o 20haléřů víc, polní plat. Denně hraje na veřejnosti. Už jsem na vojně 47 týdnů.

6. července 1915

Nasedáme znova do vlaku. Směrem k Přemyšlu. Dopředu jedou zdraví vojáci. Zpět ranění. Mrtví odpočívají v poli. Mají dobojováno. Jsme v místech, kde jsem již byl. Zákopy, překážky z ostnatého drátu. Vše ostatní pobořeno a spáleno. Zde se již bojovalo. Pouze mrtví lidé a koně jsou již zakopáni. Mosty neopravené, provisorní. Na nádraží jsou zřízeny dřevěné boudy kde se úřaduje. Čím blíže ku Přemyšlu, tím větší je spoušť kolem. Pro poškozené mosty jedeme jen velice pomalu. Ale vše hraje v náš prospěch. Na druhou stranu, dál od fronty bychom spěchali. Všude samé vojsko ve zbrani.

3. července 1915

Dorazili jsme do Puszima. Zase jsem v bitevním poli. Ale trochu jinak než dříve. To jsem se musel starat sám o sebe. Dnes od toho máme velení. Kolem známky nedávného boje. Jsme trojspolek. Houf, Vosáhlo a já. Další známý je Steimar. Narukoval v roce 1908 jako rekrut. Nyní je šikovatelem a solistou na křídlovku. Pihy a zrzavá hlava mu zůstaly. Stará, známá hudba, kterou jsem poslouchal 10 měsíců zase zní naplno.

Děla, strojní pušky a výbuchy granátů. Dorazil pluk, který měnil posice. Náš náhradní prapor byl rozdělen mezi setniny. Hudba byla přidělena ke štábu. Jsme pohromadě s předním trémem, kuchyněmi, pionýry, sapery a telefonisty.

2. srpna 1915

Ne moc slavné výročí. Celý rok jsem na vojně. Vloni jsme doufali, že se to nestane. Nezbyvá jen věřit v lidský rozum, tedy v konec tohoto utrpení. Kdoví, kolikery vánoce, při velkém štěstí, nás ještě čekají. Velice často se ukazují naše aeroplány. Nepřítel na ně prudce střílí. Kolem každého letadla je plno obláčků vybuchujících šrapnelů. V barácích, kde jsme bydleli, vypukla cholera.

Až do 25 srpna pochodujeme blíž k frontě, většinou v noci. Cestou jsme několikrát hráli pro mančaft i oficíry. Pro nás to bylo jedno. Rozdíl byl jen v tom, že vojáci při našich koncertech buď poslouchali nebo mazali karty. Oficíři popíjeli něco lepšího než pivo.

Připravuje se veliký útok ku proražení nepřátelské fronty. Všude okolo spousta lehkých i těžkých děl a veliká é zásoby nábojů do nich.

26. srpna 1915

Velký, dlouho připravovaný útok začal. Naši prorazili pozice nepřítele a nyní jej pronásledují. Jdeme rychle s nimi na dobyté území. Všude jsou památky po nepříteli. Jsme ve vsi Zálesí. Včera tu ještě protivník byl a dnes v těch samých místech nocujeme my. Kolem Zločovic je velká bitva. Naši prudce útočí na nepřátelské pozice.

Stojím na velikém návrší. Pode mnou se otevírá široká a dlouhá rovina. Je odtud vidět na celý průběh boje jako v biografu. Postavy vojáků jsou malinké. Vidím, jak se celé řady zvednou a utíkají dopředu a zase padají. Proti nim střílí děla. Kam dostřelí je vidět. Nepřítel pomalu ustupuje. Jen rány doléhají se značným zpožděním. Snad 200 metrů pode mnou jsou dvě těžká děla 35/hmoždíře/Po každém výstřelu se země zachvěje. Explóze od těchto granátů jsou v týle nepřítele strašné. Stále postupujeme o pár km za nepřítelem.

7. září jsme ve vesničce Zdvizeň koupili s Vosáhlou za zlatý a 30 haléřů husu. Nachytal jsem hodně raků a přinesl hříbky. Roste zde mnoho hub. Tak se máme dobře. Ale musíme shánět, co se dá. Druhý den je úplné ticho. Jakoby válka nebyla. Nepadl ani jediný výstřel. V noci to začalo. Naši prorazili frontu a tak se postupuje rychle dopředu. V devět hodin jsme překročili a zastavili v Olešnici. Všichni obyvatelé prchli. Některé chalupy jsou vypáleny. Plno ovoce kolem. Zastřelil jsem jehně a slepici. Dobré časy pro žaludek se opakují. Spíme na špejcharu v pěti lidech.

13. září 1915

Jak to ve válce bývá, nepřítel prorazil naše pozice a my utíkáme, ne ustupujeme, až za naše hranice. Opakuje se to, co vloni. Jednou já, jednou ty. Jenže zůstáváme tak stále na stejných místech. Jen lidé se vybíjí a všechno se boří, ničí a pálí. V Olešnici jsme zůstali delší dobu. Nepřítel sice stále útočí, ale naši jsou dobře opevněni a tak útoky odrážejí.

Silnice zde vede po hrázi velkého rybníka přes most, který byl zároveň stavidly. Byl zničen oří ústupu protivníka a tak byl vypuštěn. Všechny ryby zůstaly v travnatých loužích. Obrovský rybník měl snad 25 ha a byl plně osazen rybami. Bylo sice po pás bahna s vodou a trávou. Ale ryb spousta. Kapři tři až čtyři kila, štiky dvou až třikilové, líni 1 kg a okouni až půl kila. Chodili jsme tam na ně. Já a Zika jsme šli do bahna a nosili k trénu celé velké koše. To skoro tři týdny. Stejně tam zůstaly metráky ryb. Ale my jsme si baštili.

10. října 1915

Jdeme do Gaja zárudu. Je zde sice mnoho stromů ale již očesaných. Vede se nám po časech hojnosti dost bídě. Denně pochod, zima a ještě hlad. Jíme zmrzlé paběrky řepy, tuřínu, mrkve a ovoce. Mináž je velice nepravdělná. Jsem nachladlý a je mi celkem nějak mizerně. Jen abych nemusel do nemocnice. Odtud se chodí k náhradnímu praporu a nikdo se ke svému oddílu nevrátí. Zjistil jsem, že mi oči a kůže mezi prsty žloutne. Netuším, jak dlouho budu schopen denních pochodů. Na štěstí jsme třetí den na místě. Jsem žlutý jako kanárek. Kůlna, co spíme patří k baráku kde bydlí stará babka. Radí, abych pil jen mléko a jedl nedovařené brambory. Hlavně ne žádné maso a polévku. Sama mi mléko a brambory opatřila. Její prohlášení je jasné "Vojáčku, máte pěknou žloutenku". Tak sedím celý den v baráku, aby si mne venku nikdo nevšiml.

3. listopadu 1915

Přišla zrada. Mimořádné koupele, odvšivení a lékařská prohlídka. Zaručeně mě šoupnou do špitálu. A tentokrát se nedá najít žádný švindl. Jak mne doktor uviděl, tak ihned obléknout, k štábu pro listiny a hned s transportem do špitálu. Čeho jsem se nejvíc bál je tady. Jen abych se uzdravil. Však se časem na něco přijde.

5. listopadu 1915

Sedím ve voze mezi raněnými a vezou nás nazad přes Zalašku a Podkameň do Brodu. (Bohužel, ne Českého.) Vojáci okolo mne i přes svoje zranění a bolest mají radost z toho, že mohou alespoň na chvíli být dál od toho pekla. Spíme v Brodě v polním lazaretu. Snad jsem se po cestě trochu roztrásl a je mi o mnoho lépe. Hned bych se vrátil zpět. Ale ráno dál směrem do Uher. Přijeli jsme do Miškolce. Jsme v pozorovací stanici. Cítím se již úplně zdrav. Jen v očích a mezi prst jsem trochu nažloutlý. Mám dobré jídlo, druhou dietu, čisto a teplo. Ráno po návštěvě mi doktor oznámil, že jedu pryč. Snad ne ke kádru. To by se mi ta kratičká doba pohodlí nevyplatila.

19. listopadu 1915

Naložili nás do „hytláku“. To jsou kryté vagony na dobytek. Přijeli jsme do Moezigewösche. Z budovy gymnasia je zřízena nemocnice. Z nádraží nás vozili nebo nosili. Mají zde veliké sály. Ležím vedle jednoho pražáka pana Kúrky. Jinak je zde Čechů velmi málo. Také zde byl Šplíchal z Tismic. Většinou jsou tady samí Maďaři. Strava i obsluha je velice dobrá. Když jsem se trochu rozehřál, ozývají se revma. Žloutenka je již celkem pryč. Denně chodíme na procházku do města. Lidé jsou zde velice učenliví. V hospodách je běžné že za vojáky platí. Ženy, obzvláště svobodné, nosí vysoké účesy? Spíš věže 30-40cm vysoké, z pentlí, barevných stužek homolovitě propletených. Hlavně v neděli. Konec této idyly udělali hoši z nemocnice, Slováci a Němci se v hospodě opili a způsobili velikou výtržnost. Tak je konec všem vycházkám do města. Jeden z ošetřovatelů, slovak, prý nemá kam jet na dovolenku. Tak jsem jel na osm dní za něho. Doma mne první poznal psík Prášek. Všude dobře, doma nejlépe. Uteklo to tak rychle jako voda pod kolem.

1. ledna 1916

Třetí letopočet v této nešťastné válce.

Přišel dopis od Bětušky. V Chrástě prý spadlo kolo a jí to také zlobí. Kdybych to tak mohl spravit. Také zabíjela krmníka. 120 kilo čisté váhy. Má jen samé starosti. Brzo asi půjdeme ke kádru. Dostali jsme mundur a ráno šli do kostela. Venku je jako na jaře. Odpoledne jsme byli na procházce. Několik vojáků se zase opilo a byly zde v nemocnici zase výstupy. Večer nás vypsali a pravděpodobně půjdeme z nemocnice pryč. Je nás většina.

Zleva: Václav Ulrich, Antonín Ulrich, Josef Ulrich, ???, Emilie Ulrichová, Marie Ulrichová

9. ledna 1916

Dostal jsem od kádru psaní. Novák sděluje, že je tam vše jako dříve. Zase větší naděje. Čas „za větrem“ ubíhá bez nějakých větších událostí. Až 28mi večer doktor vzal lístek. Zítra jedu do rekonvalescentu.

Přes Vídeň a Olomouc, kde jsem přespal na nádraží u Červeného kříže do Freinthalu. Tam mi přepsali lístek dále, do Dienthali. Tam je ozdravovna pro rekonvalescenty. Jdu k visitě a žádám o dovolenou. Prý až později. Jsem ještě nemocný. A hned jsem dostal službu. Po službě jsem byl v hostinci. Mají dobré pivo. Jenže zase služba. Ať mi vlezou na záda. Hlásím se k raportu a chci dobrovolně ke kádru.

6. února 1916

Dnes 80 týdnů na vojně, odjíždím ku kádru do Freinthalu. Načerno spím u hudby. Celý den jsme na shromaždišti v bývalé sokolovně. Ráno druhý den jsem přidělen ku 5 setnině a ihned odjíždím do Engelsbergu. Za dva dny s kverem a náhradní setninou do pole. Dělá mi to těžkou hlavu.

A to teda ne, to se vám nepovede. Už dvakrát jsem byl na frontě a nyní do třetice nato i s flintou?. Jak si to vlastně představují?. Nic se nejl tak horké, jak se sundá z plotny. Třeba to nemusí být pravda. Jen neztratit hlavu. Celou jízdu vlakem stojím u okna a přemýšlím. Něco rozhodně musím provést. Kde jde o život, musí se zkusit všechno.

Na místě byl v kanceláři hejtman a četař....Nahlásil jsem se vyšší šarši dle předpisu. Podíval se na mne, hlavně na mé metály a hned se ptal na podrobnosti. No, vzal jsem se dohromady, trochu pravdy, trochu vedle. Potom jsem se postavil do pozoru a stěžuji si, že mne šikovatel ze shromaždiště poslal omylem místo k hudbě a štábu se, k páté setnině. Když jsem ho na omyl upozornil, řekl, že už to přepisovat nebude. Tudíž že prosím pana hejtmana, aby mne poslal zpět.

Hejtman mlčí, pozoruje mne a já s tlukoucím srdcem čekám, zda-li se to i tentokrát povede. Po chvílce hejtman řekl: Ta pakáž tam ve Freinhenthalu potřebuje vyházet do pole. Zuksfiro, přepište mu to.

Tak se to zase povedlo. Jen s drzým čelem vpřed a bývá vyhráno. Zašel jsem do hostince, pořádně najedl a napil. Z nádraží jedu vesele bojovat s trumpetou dál.....

Přijetí u hudby bylo rozpačité. Ti, co jsou zde za větrem v čele s kapelníkem, jak jsem později zjistil, neradi vidí, když k nim někdo přibude. Je jich zde ulito za větrem přes 40. Však jen se trochu okoukám, jistě si budu vědět rady. Mají strach, aby při výběru oni nemuseli do pole. Každý den jsou zkoušky nebo někde hrajeme.

Náhradní prapor, ke kterému patří i setnina ke které jsem měl být, odjíždí dnes na Itálii. Jak vesele foukám do trumpet, aby měli šťastnou cestu /hlavně, ale že je to beze mne!/
Život zde ubíhá v poklidu, jako v míru. Jen mináž je velmi slabá a na koupi nejsou peníze. Z pole přijely zbytky hudby. Je nás tady ulitých už přes šedesát.

Byl nařízen výběr. A zase jsem měl štěstí. Jedu do pole jako první trombonista.

23. března 1916

Po třetí do pole. Odjíždíme v půl třetí směrem k Opavě. Tam přestupujeme na Krakov. Cestou do Lvova se dozvídáme, že celá naše divise je přeložena na jinou frontu. Všeobecně se soudí, že na Itálii. Večer hrajeme prvnímu praporu k odjezdu v Chodorov. Máme zde čekat na štáb. Hrajeme do 12 hodin u místního velitelství důstojníkům. V poledne hrajeme koncertní skladby. Nemáme se špatně. Víno, špek i rum v dostatečném množství. Ve čtyři hodiny přijela druhá část našeho pluku. Tou samou trasou se vracíme zpět. Ráno jsme za Lvovem. V devět ve Vídni. Točíme se rozhodně na Itálii. Projíždíme kolem mne tak známého Prátru. Bylo mi lépe, když jsem zde před osmi lety hrával. Kolem kvetou třešně a vše se zelená.

Ráno od šesti čekáme v Saltzburgu. Je tu velká zima, mnoho sněhu a kolem vysoké, zasněžené hory. Ze Semeringu sjíždíme k Innsbrucku. Doprovází nás úžasně pohledy na okolí do

divoké a krásné Alpské přírody. Shora vidíme do hloubky asi 6km. Trať se ukáže nejméně pětkrát, jak se vine po úbočí stále doleji a doleji. Místy mizí v tunelech. Má jich v cestě snad jedenáct. Nejdelší je dva a půl kilometru.

Nahoře leží spousty sněhu a dole třešně a ovocné stromy v plném květu. Během dvou hodin takové rozdíly. Nahoře – 15° stupňů pod nulou a dole až 25° nad ní. Místy vede trať podle velmi prudkého potoka nebo říčky po samém tarase z jedné strany a ze druhé těsně kolem vysoké skály. Na osamělých, středních vrcholcích hor jsou hrady nebo kláštery. Jedeme přes Brixen do Brranzole, kde vysedáme. Kolem prudce teče řeka Adiže. Po silnici jdeme do Traminu asi 12km vzdáleného. Na stráních rostou divoké vlašské ořechy, jedlé kaštiny a vavřín/koření bobkový list.) Začínají zde fíky. Vše to je v neproniknutelných houštinách. Z druhé strany je v nádherném a velice širokém údolí převládají krásné štěpy a vinice. Je zde velké teplo. Stromy pomalu odkvétají. Na mnohých třeních už e vidět zralé plody: Pravděpodobně zde zůstaneme delší dobu aby si naše mužstvo zvyklo na zdejší, teplé, podnebí. I kolem jezera ve kterém se odráží hora Triglav. Napadá nás známá písnička. Na jezeře pod Triglavem pluje loďka tam a sem.

Zdejší civilisté jsou dobří lidé. Napůl Němci, napůl Taliáni. Drsní přímí a pohostinní horalé. Hrajeme na náměstí. Na přivítanou nám dala městská rada 50litrový soudek starého vína. Z toho nakonec byly nějaké opice a opičky. V každém hospodářství se zde z vína dělá Hausrunk (domácí víno) Po vylisování hroznů dají výtlačky znova do kádě a zalejí to vodou. Když to zakvasí znova vylisují. Je z toho slabé víno. Následkem studené, ledové vody, která celoročně teče z hor, mají všichni na krku velké „vole“. Ve městě je továrna na výrobu vína. Skupují hrozny v celém okolí a zde, ve velkém, lisují. Výsledkem je světově proslulé Traminenwein (Tramínské víno).

Budeme delší dobu na místě, aby si mužstvo přivyklo. Každý den fasujeme půllitru vína, rumu nebo borovičky. Sýr, špek, cigarety a dvojitou porci masa a chleba. Při velmi krásném počasí čas utíká veseleji jak v Rusku. Každý den hrajeme na náměstí. Ale raději bych byl mezi svými doma ve mlýně.

17. dubna 1916

Byla veliká přehlídka od arcivévodky Evžena. Parády a hraní bylo až, až. Jeneralita, ubytovaná u majitele lisovny, byl to nějaký hrabě, uspořádala velikou hostinu. Všichni důstojníci z širokého okolí byli sezváni. Samo sebou se rozumí, že hudba nemohla chybět. Jenže s tím rozdílem, že panstvo si bude cpát břicha a bumbat a my jim k tomu budeme vyhrávat. Hladoví. Na mináž nebude čas. Ale ty konce !!!.

Dopoledne od devíti do jedné odpoledne hrát na cvičišti a rychle do vinopalny na dvůr a tam před zámečkem pokračovat.

Majitel vinopalny, pan hrabě, aby se ukázal, nechal ze sklepa přinést pro muzikanty 20 lahví sto padesát let starého vína. Bylo tmavé, rudé a již jako syrub husté. To neměl dělat !!. Každý z nás po vypití skleničky této vzácnosti toho měl na lačný žaludek většinou dost. Jazyk dřevěněl a hráli jsme právě dosti těžký koncertní kus Reitere (vojenská večerka), ale nedohráli. Hudba přešla v kvíkot a jiné divné zvuky jaké se za celý život neslyší.

Oficíři vyběhli na balkon a s hrůzou zjistili, že již polovina muzikantů se snaží na zemi alespoň sedět. Bylo pobouření veliké. Nakonec byla od setniny zavolaná pohotovost a někteří byli odneseni jako ranění v boji, někteří dohnáni a nebo dovedeni do našich kvartýrů. Bylo po slávě, ale čím to byla vina?.

Druhý den byl raport, soud a odměna. Sám náš plukovník přišel coby soudce. Když mu regimentstambor ohlásil náš nástup řekl: Sie gesaufene Schweine, schauen sie zum Teufel abfahren (Vy ožralá prasata, táhněte k čertu.). Tak neslavně dopadla moje třetí a doufám, že poslední opice v životě.

První přišla v Chřenovicích na Sázavě. Když jsem na posvícení chtěl jít tancovat na pěknou hodinku, přijel až od Čáslavi sedlák. Musel jsem se i s loďkou vrátit zpět a jít mlet. Sedlák to viděl, tak aby si mě udobřil posílal stále pro pivo, rum a kořalku. Hned u mlýna byla kantýna pro bratrány, co stavěli trať Světlá- Ledec - Kácov. A výsledkem bylo to, že už odpoledne šel mlýn

naprázdno a my se drželi kolem krku, zpívali a výskali. Pan otec musel sám mlýn zarazit. Byl to starý mlynář bez hany s mrožími vousy asi 15 až 20 cm po každé straně. Nemluvil se mnou pak 14 dnů a ve mlýnici se ani neukázal.

Čí pak to byla vina?.

Druhá přišla o 7 let později. V roce 1906 měl náš pluk manévry ve východní Haliči. Oslavovali jsme svátek Císaře pána Františka Josefa. Celý den se hrálo a večer při menáži bylo pokračování. Hladoví a utahaní jsme dostali po půllitru teplého piva a ze zbytků po oficírech trochu guláše.

Když v půl noci oberst s majorem odešli, mladí důstojníci se do toho pustili. Bylo náramně veselo. Vína, rumu a likérů co kdo vypil. To ještě neznáte muzikanty. Podle toho, že každý vypil, co chtěl, to déle jak hodinu nevydrželo.

Mne odvedli vojáci od kumpanie, kteří byli narychlo svolaní do kvartýru. Spal jsem v kolně ve staré hasičské stříkačce. Předem dnem přišla hrozná žízeň. Trochu jsem si pamatoval, že je nedaleko louže s vodou. Lezl jsem po čtyřech, po dvou to zemská gravitace nedovolila. Šťastně jsem se skulil z kopečka a obrátil v té voděnce. Byla to jen návesní louže. Asi 10 cm bahna a ostatní močůvka ze statku a „husí víno“.

Ach jo. Krásné vzpomínky. Život muzikanta, život v utrpení. A čípak to byla zase vina.???

16. května 1916

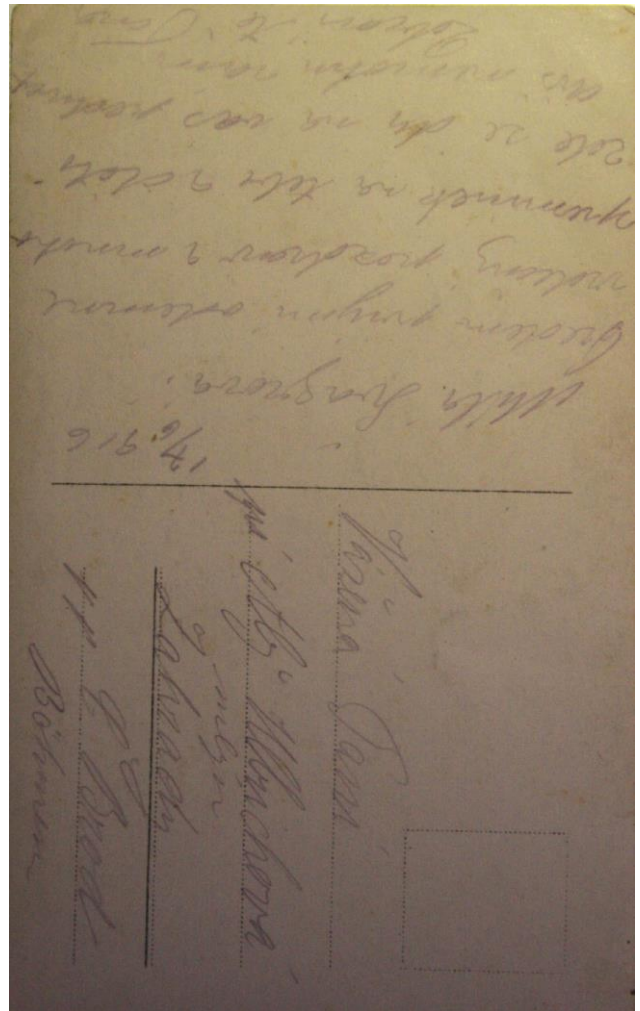
Až do dvou ráno pochodujeme krásnou nocí do Mocorony. Celou cestu z obou stran zpívají slavíci, do toho hučí řeka Adiže. Jak krásný zážitek by to byl v míru. Bohužel jsme ve válce. Už v půl šesté odchod do Zambana. Zde již je slyšet střelbu z děl. Druhý den je odpočinek. Zkouším na udici chytat v Adiži jenže bez úspěchu. Večer slavnostní večerka s hudbou na oslavu jednoletého výročí války s Itálií.

Druhý den večer odchod. Celou noc jdeme přes Trident, Beremici do Suzy, kde je celodenní odpočinek. Pěstuje se zde mnoho bource morušového. V každém stavení na to mají zařízenou komoru. V jezeře jsem chytil tlouště a velkého pstruha duhového. Prvně v životě tuto rybu držím v ruce a je to nádhera. Kolem vedou zajaté Taliány. Večer v 18 hodin jdeme v bouřce do Galdonasco. Zde jsou všude stopy války. Rozbourané a vypálené domy. Po dni odpočinku v půl třetí ráno pochodujeme přes hory do Klonky. Dorazili jsme až odpoledne. Je tu chladno a rokle plné sněhu.

1. a 2. června 1916

je odpočinek. Až 3 odchod. Odpoledne jsme přišli do lesa na Italské půdě. Je zima a prší se sněhem. V noci jsme postavili stan, který byl do rána celý promrzlý a zasypaný 60 cm sněhu. Odpoledne zase pochod do Campolonko. Byl jsem se podívat na zdejší pevnost. Čtyři velké pancéřové věže se zasazenými 28 cm děly. Vše rozbito od našich 30 a půl velkých moždířů. V zemi jsou velmi rozsáhlá, betonová, čtyřpatrová kasárna s početnými zásobami munice.

Shora je vidět na velikou Italskou rovinu. Je to snad 10 km pode mnou. Sledoval jsem asi dvě hodiny dole dělostřelecký souboj. Až do 17. června jsme stále na místě. Sbíráám nějaké houby ale je zima a tak rostou daleko od sebe.

Zasláno bratrem Josefa Antonínem Ulrichem 17.6.1916

18. června 1916.

Jedeme zpět k provianttrénu. Každý den je zkouška. Postup našich byl zastaven. Zato Italové se drží na místě. Nad námi se odehrál letecký souboj. Velký, červeno modro bílý letoun Caproni a dva naše aeroplány. Pronásledují velikána jako vlaštovky vránu. Oba na něho udržují silnou kulometnou palbu: V jednom okamžiku se vyrovnali. Caproni uprostřed, naši po obou stranách. Náhle z našeho letadla po pravé straně odlétlo křídlo a různé další součástky. Asi 300 metrů od nás se letadlo řítí k zemi. Než dopadlo z druhého našeho stroje ulétlo kormidlo a v ohni také padá dolů.

Italské letadlo se sneslo asi do výše dvě stě metrů a třikrát zakroužilo nad místem, kde dopadli naši. Tisíce obláčků z šrapnelů a granátů našich protiletadlových děl kolem něho víří. Kde kdo ze země po něm z pušek a kulometů střílí. On však po prokázané úctě našim padlým hrdinům se majestátně vznesl do výšky a pomalu, klidně letí směrem na Itálii.

Byla to od těch Italských letců veliká odvaha. Když byla naše letadla sestřelena, vypadalo to stejně jako když se na honě sestřelí koroptev. Jen zde vzduchem nelétá peří, ale různé součástky.

6. července 1916.

Před příchodem do Mortarela na řece Adiži kluci zabili veverku. Já si upekl maso a zbytek vycpal. Regimentstambor Malík ji pak dlouho nosil v batohu. V půl páté odpoledne jsme vyjeli na cestu, která trvala celý den a noc s cílem Nábrezina. Je to asi 20 minut od moře. Prvně vidím moře Adriatické nebo Středozemní. Je to až k obzoru sahající nekonečná spousta vod. V dále je

vidět lodě, které jsou jen jako bělavé body. V blízkosti jsou mramorové lomy. Velké tabule až 2x3 metry, silné pouze jen 5 cm se loupou jako karty. Krásný bledězelený mramor s příčnými pruhy.

Odešli jsme do Vally, jen asi tři km vzdálené. Jsme již blízko fronty. Je slyšet nejen děla, ale i pušky a kulomety. Bydlíme pod stany v lese. Nad námi létá mnoho aeroplánů. Obzvláště těch velikých, Capronni. Jsou jako velicí, barevní motýli.

4. srpna 1916.

Jsme ve Valle. Každý den hrajeme v polním kině. Ráno je přesun do Lippy. Tam se zabydlujeme v lese pod stany. Půda je zde vápenitá. Bývalé mořské dno. Velice různé útvary půdy. Jenže celkem neplodné. Místy kameny ohrazená kotlinky tak 20 až 50 čtverečních metrů a tam nevalná kukuřice nebo brambory. Tu a tam fíkovník, vavřík nebo rozmarýna. Zato keře ostružin, které jsou opravdu veliké a sladké. Jsou zde tepla. Cikády, tj. veliké mouchy celé dny protivně vrčí. Daleko hlasitěji, než u nás cvrčci. Život zde běží od 3 hodin ráno do 9. a od 17 do 19 odpoledne. Přes den se nedá pro vedro pracovat. Voda zde žádná není. Ve vsích mají pod okny svedenou vodu do vycementované studně až 15 m hluboké a až 8 metrů průměru. Z této vody žijí po celý rok. Pěstují tam malé rybky, barevné jako u nás v akváriích. Prý tu vodu čistí a udržují trochu v pohybu, aby neztuchla. Je zde také mnoho bukových houštin. Až 30 prutů v jednom keři. Jsou to známá bičíšťata Triestky, které se u nás prodávají.

13. srpna. 1916.

V noci jsme se přesunuli k vesnici Saskidu na břehy řeky Vipavy. Oproti hořejším planinám je zde pravý ráj. Údolí široké, samé vinice a pole. Ložirovali jsme ve mlýně na zahradě. Mlýn měl 14 vodních kol a taktéž tolik pískovcových složení. Jsou to jen asi 40 cm široké kameny, bez vysévání. Jenom na šrot. Nejjednodušší mlýnská zařízení. Řeka je zde malá ale plná ryb. Hlavně úhoři s duhový pstruzi. Chytil jsem dvě neznámé, celkem kulaté, ryby. Zahrady plné hrušek, švestek a vína. Vše zralé.

15. srpna. 1916.

V noci alarm a odchod na staré místo nahoře v lese u vesnice Lippy. Zde jsme až do 20. srpna. Večer odchod přes Reifenberg do údolí Vipavy. Přišli jsme tam v půl osmé ráno. Jsem už 107 nedělí na vojně. Zůstali jsme pod strání v krytu velikých fíkovníků ve stanech.

Zařídili jsme se po domácku. Máme s Haufem a Chadimem veliký stan. Velmi dobře se nám vede. V jednom rohu stanu máme jedlé kaštiny. Když docházejí, přineseme si další a ohromné růžové hrozny sladkého vína. Ve druhém rohu jsou brambory a kukuřice. Ve třetím tabák, cigarety, víno, špek, konzervy a rum s borovičkou.

Specialisoval jsem se na rybařinu. Chytím velké množství úhořů a duhových pstruhů.

Touto úžlabinou teče malý potůček. Přehradili jsme si o a máme tam nějaké ryby. Udělal jsem kolečko, na stromy přibil prázdné špulky. Je z toho celý stroj, který nám to tu trochu oživuje.

Stan máme pod velkým fíkovníkem, který má větve až k zemi. Je plný velkých, žlutých plodů, velmi podobných menším, až příliš sladkým a mdlým hruškám.

Fíků jsou tu čtyři druhy. Velké a malé modré spolu s malými a velkými žlutými plody. Hned vedle strání plných již zralých jedlých kaštanů. Jen divoké vlašské ořechy, menší než u nás, teprve dozrávají. Menší vinice, které dávají veliká růžové nebo žlutá hrozny. Velmi voňavé a sladké. Protkány jsou políčky rajských jablíček již také zralých. Místo trní tu rostou jen keře rozmarýny, vavřínu (bobkový list), plané citrony a pomeranče. Pouhé keře s plody maličkými a nepoživatelnými, ale lista velice vonnými. Vše je opuštěné. Obyvatelé všech osad byli vystěhováni

Za ryby u oficírníků měním cigarety, špek a lepší kořalku. Mít tak dost háčků a šňůrek, dále návnady jako jsou rousnice a rybata, to by byly úlovky. Takto za den chytím 3-5 úhořů a asi 10-15 pstruhů.

Řeka Vipava je velmi krátká. Vytéká ve městě Vipavě přímo ze skály a rovnou na mlýnskou turbínu o síle 30 koňských sil. Po 30 km se vlévá do větší řeky Soči. Je zde hodně vyder.

11. září.1916.

Dnes brzo ráno odcházíme do obce Gradíška. Je to velice blízko fronty. Kolem mnoho fíků a vína. Stále rybařím.

Byli jsme ubytováni ve dvou domcích-pouze hudba. Talián začal střílet těžkými děly přes nás do Provačiny na nádraží. I do naší vsi začal bít. Museli jsme se vystěhovat do lesa k trénu. 19. září jsme se usídlili ve mlýně v Dornbergu. Trochu jsem mlýn opravoval. 24. září jsme šli pod stany. Šel jsem se podívat do Terstu. Krásy tohoto města a blízkého zámku se musí vidět. Popisovat je těžké. Koupal jsem se v moři. Čistý písek a křišťálově čistá, slaná voda .

1. října.1916.

Vrátili jsme se do Saxsidu. Protože to tady už známe, vyhledali jsme si pěkné kvartýry. Tady si nepřipadám ani jako ve válce. Nachytl jsem mnoho až ¾ kilových úhořů a mnoho více duháků až dvoukilových.

Taliáni střílejí těžkými děly a plynovými granáty na Reifenberg. Časem jsou silné bouřky a lijáky. Z toho stoupá voda, kalí se úhoři jdou jako diví. Jen té návnady se mi stále nedostává.

Máme zde i služby. Infanteristé/prostí vojáci/pomáhají v kuchyni. Svobodníci mají inspekční službu a desátníci a četaři vozí poštu na frontu do posic. Šikovatelé nedělají nic.

Služba na nás přijde tak za deset dní. Šarše dostane k ruce dva muže a večer, ve 22 hodin, se vyjede velkým nákladním autem. Je to dohromady šest poddůstojníků asi 14 mužů. Silnice vede lesy. Pouze na hřebenu hor snad 4 km po planině. Italští dělostřelci jsou na tento úsek nastřeleni a celé noci tam bijí. Znemožňují tím dopravu na naši frontu. Často tu bývají velké ztráty na životech. Proto není tato služba oblíbená.

Nic jiného mi nezbylo, když přišla řada, musel jsem jet. Před dosažením návrší bylo vidět kolem silnice exploze. Asi to bude velmi zlé. Šofér se rozjel šílenou rychlostí, cesta, necesta. Když jsme se přiblížili k nejhoršímu úseku, naráz Italové přestali. Bez problémů jsme dojeli do lesů na frontu. Odevzdali pytle, balíky, listiny a naložili poštu zpět. Snad minutu o tom, co jsme planinu přejeli se za námi otevřelo zase peklo. Měl jsem znova „z pekla“ štěstí.

Druhý den jsme s Chadimem na rybách. S malým sáčkem chytáme kolem mostu rybata. Vody je tu jen nad kotníky. Nad námi krouží Italský Capronni. Protiletadlové dělostřelectvo na něho prudce střílí. Vybuchlé šrapnely porůznu padají dolů. Na druhé straně pilíře vidím stát pěknou rybu. Musí se pomalu. Mohla by se vyplašit. Naráz padne do vody, přímo k té rybě celý obal ze šrapnelu. Být o dva metry dál, už bych toto nepsal. Tu hilsnu jsme vzali domů. Měla dvě a čtvrt kila. Při pádu z výšky kolem 1200 metrů bych ji sotva udržel v sáčku....

Přišlo mi, že jedu na dvacet dní na dovolenou. Ráno tedy k lékařské kontrole na vlak do Nábřeziny. Mám zánět okostice a zuby velice bolí. Ale to se po cestě srovná.

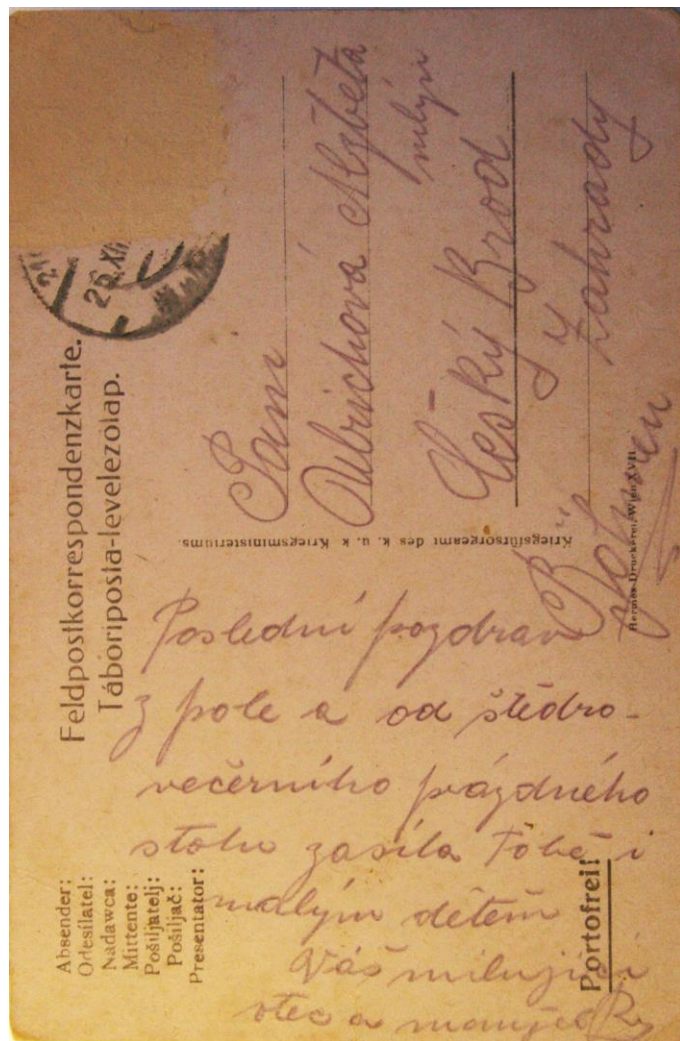
Škoda, že dovolená tak rychle utekla !

21. prosince 1916.

Ráno jsem narukoval a hned se šlo hrát do Černiče. A a uvítanou zrada. Na Štědrý den dopoledne přišel rozkaz, aby celá hudba narukovala ke kádru, že bude znovu výběr pro setniny. Nejsmutnější, třetí Štědrý večer na vojně. 25. ráno v šest jsme vyšli. Setniny byly seřazeny kolem silnice. Plukovník se s námi loučil se slovy. „To už na tom musí být Rakousko tak špatně, že nám odtud berou to poslední, co jsme měli, hudbu. Lítostí mu kapou slzy. Všem nám podává ruku. Ve velkém lijavci odcházíme. Po cestě jsme strávili celé svátky.

Zasláno 24.12.1916

27. prosince 1916

jsme dojeli ke kádru. Tam nás seznámili s tím, že u hudby zůstanou jen mladí. Všichni rezervisté jdou k setninám a do pole. Silvestra prožíváme s Chadimem v hostinci U Tlustý a slavíme poslední den dalšího, pro nás prokletého roku při skleničce sodovky. Pivo se zde žádné nikde nečepuje. Jsme úplně sami a vzpomínáme každý na své milé v Čechách. Je prý celkem jisté, že zítra rukujeme k setnině.

1. leden 1917.

Nový rok proběhl v klidu. Ale dnes se to rozhoduje. U kádru bylo 50 mužů. Většinou ti, co mohli panu kapelníkovi „namazat“. Nás z pole přijelo 30. Tak bude z čeho vybírat.

V rozkaze stálo, že má být vybráno 42 mužů a k nim 8 náhradníků. Ti že půjdou do pole s hudbou. Kapelník vybral většinu těch, kteří byli u kádru, třeba rekrutů, kteří náš pluk neznali a nás, staré rezervisty co jsme u pluku sloužili dva, až deset roků posílal k setnině, ke kveru.

Na můj podnět se vytvořila deputace, v níž jsem se svým metálem vedl hlavní slovo a šli jsme k panu podplukovníkovi. Byl to Čech. Müller se jmenoval. Stěžovali jsme si na to, že na nás, kteří jsme pro pluk již dlouho pracovali nebyl brán ohled a jsme od hudby hnáni k setninám.

Podplukovník popřemýšlel a prohlásil, že právě na nás měl být brán zvláštní ohled. Už jen proto, že se nesnažíme schovat u kádru ale jet do pole ve zbrani, která je nám vlastní a s níž jsme vycvičení. Vyslal hejtmana, aby sjednal pořádek. A tak chudák pan kapelník Fritz splakal nad výdělkem a dobrým bydlím. Už to nepůjde se flákat u kádru, brát úplatky. žrát a otevírat si hubu. Do pole nás šlo 50 mužů a z toho nás bylo 30 starých maníků. Zase po starostech. Vše jsme vyfasovali nové. Nepřetržitě se zkouší.

9. ledna jsme vyjeli, pouze hudba a pan kapelník Fritz musel s námi. Mezi muzikanty se říká, že si vzal do pole snad dva tucty podvlékaček. Bude se ze známých důvodů asi muset velmi často převlékat. Jedeme směrem k Vídni. Tam celý den čekáme. S Chadimem jsme byli na návštěvě u jeho zde vdané sestry. Také u hudby, kde byl známý šikovatel. Nepamatuji se od kterého pluku. Večer a celý další den jedeme trasou, kterou jsem během války už několikrát projel. Až večer jsme v Reichenbergu, kde jsem zase jako doma. Samá známá místa. Je zde jako na jaře s trochou deště. Hrajeme v Černiči až do 18. ledna. Přišel přesun do Saxidu, kde jsme až do 12. února. To se asi ryby diví že jsem se vrátil.

Prší a prší. Stále chytám, je však veliký nedostatek rousnic. Přibyl mi pomocník, Veselý 19 letý polo- Čech, polo- Němec.

Velice často vzpomínám na Bětušku a děti, jak by pochutnali na úhořích a pstruzích, kterých mám hodně moc. Přesun do Velké-Žabie, kde zůstává náš pluk v záloze. Snad jsem si už natolik zvykl na tu jenskou bídu, že život vesele utíká.

Tu a tam chytím do očka nějakého bažanta nebo zajíce nebo podnikáme honbu na kočky. Tato zvláštní pečinka velice lákavě voní ale stejně jedinečně chutná. Jen se po ní olizujeme. Kéž by toho bylo víc. 28. února se vracíme do Saxidu asi na 14 dní. Potom má regiment odpočinek v Šepulie. Vše na březích řeky Vpavy. Způsobují značné ztráty v početném, rybím národě.

25. března 1917.

Jsem komandován odvést do kádru elévy, to je mladší hudebníky do 17 let. Jsou tři. Byla to na mne zrada. Když jsem je odevzdal a hlásil odchod znova do pole, bylo mi řečeno, že do pole půjdu ale ne nyní. Až prý si odbudu kurs pro poddůstojníky ve službě u setniny. A co teď?. Přemýšlím ze všech stran, ale nedá se nic dělat. No, ještě tam s flintou nejsem !!

Měsíc a půl jsem se musel belhat s kverem a učit se ty hrůzné, vojenské blboviny. Dostal jsem 15 mužů a s nimi jsme měli odejet 14. června do pole s celou náhradní setninou. Vyžádal jsem si dovolenou. Vyneslo to 10 dní doma v Čechách. Zpět jsem přijel ke kádru, vlastně už ke svojí setnině. /Tady mi končí poznámky jak se to všechno seběhlo/ Jen vím, že jsem ve Freundthalu ve skladu vyfasoval B trumpetu, odevzdal pušku a jel se setninou. Ale jen k pluku, hned zase k hudbě. Jsme v Němči. Každý den dvakrát hrajeme.

2. srpna 1917.

Je to tři roky, co jsem narukoval d války. Zde je úžlabina suchá, vyprahlá. Pro trochu vody je to daleko. Je to jenom studna, kde se musí na trochu vody třeba dvě hodiny čekat. Zásobárny co tu jsou se sestávají z plátěných stanů. Stejně tak ve stanech bydlíme i my. Budujeme si podzemní „kaverny“. T.J. kryty pod zemí. Poblíž máme pojízdné pekárny.

Škoda těch míst kolem Vpavy. Večer první velké bombardování. Utekli jsme o kopců v okolí. Přímo přes nás je vedena z kopce na kopec visutá, lanová dráha. Celé dny se dopravují na frontu munice, konzervy a chleba. Žádné obytné domy tu poblíž nejsou. Jmenuje se to tady Pustalathál.

Italové se pokoušejí asi rozbít pekárny se sklady potravin a muniční sklady. Jak jsou dobré kaverny. Bombardování je třeba dvakrát za den. Vznikají tak veliké škody.

11. srpna 1917.

Zase jednou se na mne smrt zašklebila. K večeru jsem u velikého kamene vyplácel löhnung/žold/. Při tom se večerela hořká, černá brynda. Jak tak vyplácím, náhle mne napadlo, že z dolejší strany šutru se bude lépe sedět. Jen jsem zasedl a hoši šli za mnou se ozval hukot granátu a nad námi ve skále asi 70 metrů to explodovalo. Všichni jsme byli zasypáni pískem a drobným kamením. Nikomu kolem mě se nic, kromě drobných odřenin nestalo. Tato střela určená lanovce byla poněkud krátká. Za tři dny byl cíl zasažen a lanovka zničena.

Tato děla, 28 cm ráže, byla zamontována na kolejích v tunelech kopců Santo Gabriele, Monte Santo a Santo Lucie. Ihned po výstřelu je motory zatáhly zpět. Ostřelovali trať až u Reifenbergu, vzdušnou čarou ve vzdálenosti nejméně 30 km.

Druhý den jdeme ku proviant trénu do Budanie samými lesy a kopci v Colenze hrát na polní mši. Rozmarná příhoda na nás čekala. Hrajeme uprostřed lesa, stolek přikrytý plátnem, na něm kříž a vedle židle aby polního kuráta nebolely nohy. Kolem do čtverhranu soustředěno mnoho vojáků. V těchto dnech má totiž začít již jedenáctá ofensiva proti Itálii. Tak potřebuje vojsko dušení útěchu. Kurát se rozohňuje, káže a napomíná vojáky ku statečnosti a připomíná, že ten kdo padne, padne smrtí hrdinnou v boji za vlast. Za to ho čeká věčná blaženost. Proto, aby se nikdo neschoval v zákopu a neplýtvá municí střelbou jen tak do oblak. Každý musí hledět pobít co nejvíce nepřátel a zničit co nejvíce jeho majetku. Do toho zaznělo bzučení letadla. Nad námi, nejméně 2000 m se vznášelo italské letadlo Caproni. Jak jej veledůstojný pan kurát uviděl, seskočil ze židle a hup pod stůl. Bez ohledu na posvátnou chvíli se všichni přítomní rozchechtali. Bylo jasné, že z té výšky nás pod stromy pilot nemohl ani zahlédnout. Svatá mše byla přerušena, vesele se pochodovalo „domů“ a pan kurát asi převlékl podvlíkačky.

3. září 1917

Začíná jedenáctá ofensiva. Naši prorazili do Itálie. Můj pluk na to však zle doplatil. Z jedné strany na zalesněný vrch útočili naši, ze druhé Němci. Jenže na naší straně byl terén podminovaný a právě když pluk útočil, byly úseky vyhozeny do vzduchu. Ze tří praporů, tj. asi 9000 lidí zbylo mimo štábu pouze 240 mužů.

28. září 1917

byla celá naše divise/vlastně jen její zbytky/převelena do Ruska. Prý byla s Rusy již domlouvána dohoda o míru. První nadějná zpráva. Jenže!!!. Prý budeme jen nějaké území okupovat.

Jdeme přes Vipavu na dráhu. Tahle řeka je mi obzvláště blízká. Prožil jsem u ní mnoho krásného v této zlé době. Asi se s ní již v životě nesejdu. Zůstanou u ní jen vzpomínky na bezstarostné chvíle při rybařině. Nemusí být jen zlý život, když si člověk najde něco příjemného.

4. listopadu 1917.

Nasedáme na vlak a přes Chorvatsko, Bosnu, Maďarsko do Ruska. Vaky ku frontě jsou plné vojska. V opačném směru plné raněných. Nic nového. Vystoupili jsme v Sadoguru, tři kilometry před Černovicemi. 27. listopadu jsem dostal 21 denní dovolenou. Kéž bych se tak už nemusel vracet. Jenže smutná cesta do pole se neodvratně přiblížila. Takže 25 prosince jsem zase zpět u hudby ve Staré Hůře. Nastala doba rychlých pochodů na okupovaná území Ukrajiny, proložená denně hrou pro vojsko.

1. leden 1918.

Začal nový rok. Co ten asi přinese. Ani již nedoufám, že může být nějaký civil. Copak asi dělají doma?. Chadim jel na dovolenou. Je rozhodnut, že se za žádnou cenu nevrátí mezi nás, do pole. Tak jsem osiřel. Odpochovali jsme do Čarnokonstecka. Zde se nějaký čas pozdržíme. Jsme zase v Haliči. Kvartýry dost obstojné. Náš směr je k Ruským hranicím.

Byl jsem povýšen na četaře. Budu mít o 7 krejcarů/tj. o 14 halířů/vyšší löhning. To zase budu dělat pána. Čert aby to všechno vzal!. Raději a stokrát raději bych šel domů do Čech k rodině. Mináž je mizerná a není co koupit. Chalupy jsou vyjedeny a civilisté mají trochu hladu. Jedí jednou denně pár suchých, vařených brambor.

Ráno již počtvrté poblíže Husiatyn překračuji Ruskou hranici. První noc spíme v Olichově. Kolem cesty je tu rozházená ruské skladiště. Mnoho konserv, pytlů mouky, bedny a sudy se slanečky. Stojí u toho hlídka. Ale pro muzikanty zákaz neplatí. Každý si vzal nějakou konzervu a

slanečky. Při pochodu do Jarminska jsme se dozvěděli, že byl podepsán celkový mír s Ruskem. Přece jen se to snad blíží ke konci. V Prozkurově nasedáme do vlaku, který má být nejméně tři měsíce našim bydlištěm. Snad skončily nekonečné každodenní pochody. Alespoň na čas.

Vozy jsou širší jako u nás. Trať jsou zde širokorozchodné a tak je ve vagonech o hodně víc místa. Jsou zde sedadla pro tři osoby, nad nimi dvě sklápěcí pryčny. Tak zařízeno, že mají všichni tři pasažéři kde spát. Místa i pohodlí je tu dost. Uprostřed jsou kamínka kde je možné i čaj uvařit. Náš pluk obsazuje celou trať a je v něm i stálé bydliště plukovního velitelství. Kuchyně je také na vagonu, takže mináž se rozdává pravidelně.

Na všech nádražích jsou ženy s košíky a nůšemi. Je možné velmi lacině koupit klobásy/salám/, špek, vepřové hlavy i vepřové maso. Vše vařené nebo pečené. Vejce vařená i syrová, chléb bílý, pšeničný, pečivo, máslo, mléko. Veškeré produkty jejich hospodářství. Za pět kopejek je šest vajec, za padesát kilo masa. Hlavně silná, ruská vodka. Ta je všude velice laciná.

Prozatím je to dobré. Jen nepřechvátit!

15. března 1918.

Tady začala na dobu válečnou poměrně dlouhá epizoda bydlení na kolejích a skoro v mírových podmínkách hraní. Asi jsem už z toho nejhoršího venku. Teď už mi chybí voda v náhonu a klapot mlýna u rodiny. Snad to také bude brzy. Odjíždíme z Bűrzuly k Oděsse. Z oken vlaku vidíme na Černé moře. Jak je to daleko od Terstu. Kam mě ta válka až zanese?. V Oděsse jsme odpoledne. Budeme tady stát celý den. Byl jsem se podívat u moře. Je to od nádraží asi 5 minut chůze. Proti Středozevnímu se mi zdá nějaké tmavé. Krouží okolo s velikým křikem hejna racků.

25 března 1918.

jsme vyjeli k Nikolajevu. Velmi špatná jízda. V každé stanici šest až dvanáct hodin stojíme. Trať je přečpaná vlaky. Naši hlavně všechno vyvázejí. Mouku, obilí, maso. V Nikolajůvce vysedáme. Jdeme hrát asi 3 km do Vodopole. Vsi krásné jako u nás. Zděná, vzorná hospodářství. Zřejmě velice bohatá a úrodná zem je na okolních polích. Ale je veliká zima. Na Bílou sobotu taková obrovská, studená, vánice jako v Karpatech. Jsou to čtvrté velikonoce na vojně. Přesto, že je sníh, vítr a zima hrajeme venku.

19. dubna 1918

jsme přešli do Gorochovky. Je zde veliký záliv nějaké řeky, spousta vodního ptactva. Po březích je mnoho želv lastur. Čápi chodí kolem nás na půl kroku. Téměř se nechají hladit. Až do 6 dubna zde odpočíváme. Odchod do Štěrbině zase „domů“ do vlaku.

20. dubna 1918.

Konečně jsme se pohnuli. U Alexandrovka se třetí prapor srazil s jiným vlakem. Tak jsme hráli na pohřbu. A dále jedeme do Pology. Každý den hrajeme dopoledne a odpoledne v parku pro civilní obyvatelstvo. Stojíme v kruhu a civilové za námi louskají "semíčka". Jsou to semínka slunečnice. Určitě by se před nimi v této činnosti styděla veverka. Je tu malý rozdíl. Veverka hází prázdné slupky na zem. Ti za námi nám to prskají za krk, do obličejů a na noty. Cháska nevzdělaná. Pro špínu to sotva chodí a smrdí zdaleka. Snášel jsem to dlouho, ale pak jsem se rychle obrátil a několikrát jsem trombonem, který mi jde hodně dozadu, rozbil nosy. My trombonisté, já Toman a Krejsa máme od té doby pokoj. Za nás už nejdou. Třetí den umístili naši saniteráci do parku skříňku s ruským nápisem: Milodary pro raněné vojáky. "První den, ač zde byly stovky lidí v kasičce nebylo nic. Druhý den 10 kopejek, třetí den 17 kopejek a čtvrtý den někdo kasičku i s drobnými ukradl. Potom tito štědří, ruští mužici, i když přišli na austrijskou muziku ze vzdálenosti mnohdy až 20 km čekali marně. Víc jsme tam nehráli.

Seznámil jsem se s Čechem, který zde žije už sedm let. Pracuje jako stárek ve velkém mlýně. Byl jsem pozván na večeři. Zprostředkoval jsem mu mnoho dopisů přes vojenskou poštu.

Pocházel odněkud od Křivokláta. Mlýn je automatický. Má 28 stolic válců 1 m širokých, 6 čtyřdílných vysévačů, 4 reformy s bohatým příslušenstvím. Mimo této pšeničné automatiky byly vedle mlýnice pro žitné a selské mletí. Ve strojovně, kde pracuje jeho bratr, válečný zajatec, je parní stroj o síle 250 koňských sil. Byl jsem ve mlýně několikrát. Dostal jsem ze shora pokyn, abych se s Rusy moc nestýkal, nebo že by to mohlo mít nepříjemné následky pro mojí osobu. Pitomci ! Z místních skladišť na nádraží/prý až 5000 vagonů obilí naši každý den odváží 3 až pět plně naložených vlaků do Rakouska. Pšenici, žito a kukuřici. Jsou to hodně bohaté žně bez práce.

2. května 1918.

Jedeme do Mariupolu. Je to velké přístavní město v Azovském moři. Bydlíme v budově vysoké filosofické fakulty. Hned u vchodu do zdejšího parku visí oběšený voják-Čech. Na prsou měl tabulku, že je to desertér, který přeběhl k legionářům a byl chycen. Pro výstrahu ostatním.

Město, asi třikrát větší jak Plzeň, je velké, výstavné s širokým náměstím trochu do vršku. Než náměstí přejdeme, stačíme přehrát dva pochody. Ke koupi je vše. Posílám odtud balíčky do 5 kg domů. Mouku, slaninu a různé zboží. Touto cestou odtud jdou celé vagony tovarů.

Hladové Rakousko a Německo zde přišlo k bohatému žlabu. Zdejší přístav je rozlehlý. Obrovské lodě, dráha vede po molu hluboko do moře, kde se překládají náklady obrovskými, elektrickými jeřáby z lodí na vagony nebo naopak.

Písečná pláž s úplně bílým pískem jeho vlny jsou vedle sebe až tři čtvrtě metru hluboké, plné různých lastur a škeblí. Nádherné koupání. Je možné jít až dva km do moře v hloubce po ramena. Voda při plavání nese sama jak je slaná. Chodíme k moři každý den. Zvláštností je, že se zde civilisté, jak muži, tak ženy, koupou dohromady „na Adama“. To je něco pro vojáky. Často zůstává někdo po ramena pod vodou déle než by měl.

Nedaleko, asi dva km odtud se vlévá nějaká řeka do moře. Byl jsem se tam podívat na rybáře. Břehy jsou zarostlé rákosím s obou stran. Rákosím mají rybáři prosekané pruhy jako ulice a hlavně tam nastražují měchy. To jsou sítě, kam ryba vpluje, ale zpět nemůže. Jsou dlouhé 50 metrů a rozpětí ramen až 100 metrů. Večer je nalíčí, ráno vyberou. Sítě přes den suší a opravují. Za jednu noc tak v průměru chytí 100 až 150 kilo ryb. Také chytají do velmi hustých jako pytlových sítí, které vlečou jen při povrchu. Ty jsou široké jen 60 cm. Rybky velké takto chytané jsou jen 4-6 cm velké. Ty nakládají lopatami na vozy a vozí na trhy do různých měst.

Rybáři je ještě živé jedí. Vezmou rybkou za ocásek, kousnou jí do hlavičky a hned spolknou.

Jednou jsem si přivstal a již v šest byl u řeky, abych viděl ty úlovky. V jednom měchu o délce asi 60 metrů a šíře křídel kolem 120 metrů bylo chyceno asi 130 kaprů, dvou až čtyřkilových, 20 štik kolem kila, 20 cejnů po tři čtvrtě kila a asi 5 kilo ostatních ryb. Na udici to chytím sotva za měsíc.

Několikrát jsem se byl podívat na rybím trhu ve městě. Již z dálky mě směřoval ukrutný zápach rybiny. Sílu má hlavně v létě, když je teplo. Těch ryb. Tolik jsem pohromadě ještě neviděl!. Byly tam kulaté až tři metry dlouhé vyzy. Váhou kolem 30-70 kilo. Ty sekají na špalky. Vedle se povalují celé hromady těch malých. Lidé to kupovali a hned, jako u nás preclíky z kornoutu, jedli. Mnohdy to bylo napolovic shnilé. Až se člověku zvedal žaludek.

Lopatami to tam přehazovali jako u nás uhlí. Různé sumce, mořské candáty, kapry, štika, cejny a mnoho ryb, které ani neznám.

Také tam prodávali smažené na oleji ze slunečnicových semínek, obalované ryby. Candát, asi půl kila za 50 kopejek, větší až za rublík. Toto si kupuji často. Chutná to výborně. Obzvlášť, když to jím se zavřenýma očima.

Na druhé targovici/tržišti/, na opačném konci města bylo maso, zelenina, melouny a podobně. Tam prodávali zase na dřevěném uhlí opečené porce skopového masa, napíchaného na špejlích, dle velikosti od 30 kopejek až po jeden rubl

S hygienou si nedělají problémy ani tady. Nejlépe chutná večer po setmění. Přesto jsem si toto jídlo chodil kupovat často a chutnalo mi.

6. května zde bylo povstání železničních zaměstnanců, dělníků ze železáren a přístavu, spolu útokem bolševiků oproti cizím vojskům, vetřelcům. Provázela to dělostřelba a pouliční boje. Mnoho bolševiků přijelo v noci na lodích.

Naši se o tom dozvěděli. Večer obsadili nábřeží a přístav s nádražím. Když se soudruzi vylodili, naši je při světle velkých reflektorů z městského parku bateriemi rozstříleli už lodích. Bylo veliké krveprolití. Celý týden následovalo stanné právo. Při akci padlo i dost našich. Hráli jsme na několika pohřbech.

Dvakrát za den hrajeme v parcích k poslechu. Vždy odpoledne v hudebním pavilonu nad mořem. Je to jistě 1000 m nad hladinou. Krásná podívaná. Moře je plné velikých i malých lodí časem obletovaných celými mračny racků. Na ten rej a ruch pod námi bych se vydržel dívat snad celé dny. Pod námi je park, zahrady a dole nádraží, velké železářny, mnoho jiných továren. Na břehu je rozložen přístav. Při hře sedím přímo proti moři. Jak mi ten trombon vesele praská přímo nad mořem. Vyhlídka je až k obzoru. Jistě 25 km do dálky.

V budově co spíme jsou veliké knihovny ale samé ruské knihy. Trochu umím azbuku, tak si v nich listuji. Ale co je vše platno? Stále se vkrádá vzpomínky na domov a rodinu. Kdyby tak mohli být tady a tuto krásu viděli na vlastní oči.

5. června 1918.

Odjíždíme do Rostova na Donu. Vyžádala si nás, pouze hudbu, tamější říšská posádka německých myslivců/Keiserjäger/. Mají nějakou jubilejní oslavu. Vyhrazen po nás byl velký vagon a doprovod je poručík. Z dále je vidět pozlacené kopule na tureckých mešitách a pravoslavných kostelech, minaretech a věžích. Cestou se přihodilo tohle.

Asi dvě stanice před Rostovem jsme museli v polích čekat před nádražím. Nebyla volná trať. Poblíže dráhy na poli pracovaly dvě turkyně, celé zahalené v šatech, pouze oči jim byly vidět. Posedáváme na náspu u vagonů. Dohadujeme se jsou-li staré nebo mladé, hezké či ošklivé. Svobodník z naší kapely se sází, že půjde a podívá se na ně. Ten šat z obličeje že jim sundá. Byl upozorňován, že to může špatně dopadnout. Nedbal však těchto rad.

Pomalou je obcházel a něco jim vykládal. Neslyšeli jsme, co povídá. Jen jsme viděli, jak rozhazuje rukama. Zajisté mu nerozuměly, náhle se k jedné přitočil, chytil za šat na obličeji a chtěl jej strhnouti. Ale ještě rychleji napadená pustila motyčku a Franta dostal takové dvě poctivé po hubě, že zůstal s otevřenou stát. Potom za hlazení tváře se pomalu loudal zpět. Měl štěstí, že žena nepoužila motyčku. Ona se ani neohlédla a pracovala dál. S jakou jsme ho přivítali, si bude jistě pamatovat nadosmrti. Od té doby se ho nikdo nesměl optat, jaké mají turkyně oči.

V Rostově jsme jeli z velikého, krytého nádraží tramwají na ubytovnu. Byla to nedostavěná budova obrovského divadla, nejméně jednou tak veliká jako naše Národní divadlo.

Hry máme hodně. Němci nás koukají využít. Ale vede se nám velice dobře. Od našeho pluku jsme dostali stravné v penězích, které se mělo odevzdat německému velitelství. Ti to hrdě odmítli s tím, že to má být rozděleno mezi nás. Jako hosté že budeme vydržováni od nich. Co ti nám všechno fasovali!!! Löhnung jednou tak veliký, špek, sýr, marmeládu, víno a rum a mnoho dalšího. Prý jsme jim hráli mimo komisní hry. Ještě se mezi sebou složili a hodně nám dali v penězích na ruku. Když jsem doma čítal o kozácích, nikdy mě nenapadlo, že budu v jejich hlavním městě účinkovat jako člen vojenské kapely. Samo město je daleko větší jak Mariupol. Budovy jako vily, bungalovy, vše v polokruhových střechách a velkých zahradách. Kolem již pravý východní typ. Na náměstí tři až pětipatrové budovy, po ulicích množství stromů. V několika tržnicích lze koupit všechno. Je tu mnoho velkých továren různého odvětví...Člověk neví, co by si měl dříve prohlížet. V budově bydlíme nahoře. Je tam asi 20 místností připravených pro divadelní personál. Zatím úplně bez nábytku. Spíme sice na podlaze, ale je to nádherné bydlení proti nocování pod širým nebem nebo ve stanech. Mládenci si přivedli dvě děvčátka z ulic. A druhý den se to opakovalo. Domlouval jsem jim, že se spájejí. Marně. Další večer tu byly znova. Hned vedle naší cimry. Veselí nebralo konce a nabývalo na hlasitosti. Došlo to tak daleko, že jsme nemohli spát vyhnal. To teprve byl křik na celý barák. Byli tam také dva páni šikovatelé a vyrukovali na mne s vojenskou disciplínou a z titulu šarží chtěli zakročít. Když po zlém, tak po zlém. Šel jsem

k telefonu volat vojenskou patrolu. Ta že udělá pořádek. Zalezli, holky vypadly a my mohli klidně spát.

To však nebyl konec této patálie. Do týdne jeden pan šikovatel a šest vojáčků, muzikantů, se šlo do špitálu „učit hrát na klarinet“. Tak se mezi vojáky říkalo léčbě kapavky, pravé ruské, tedy mocné, kterou od báryšen nachytali. Pobouření bylo veliké. Ale měl jim tam do dirigovat. I pan feldvébl, který na odlišení od mančaftu chytil „muziku“ ne dívčí ale dámskou tam s nimi byl. Ve sklepech budovy bylo složeno množství voskových figurin, tak jsme si do zásoby nadělali svíčky.

Bohužel po třech týdnech jsme se ocitli zase v Mariupolu. Konec krásných časů, škoda, mohlo to vydržet už do konce. do konce. Ale ani zde není zle. Hrajeme každý večer na tři party. Jedna o 18 mužích v zahradním biografu, druhá, 10 mužů, smytčový šraml v zahradní restauraci a šest lidí v důstojnické kantýně.

V biografu a v restauraci je za večer jeden rubl na muzikanta. To je dobré ale hned jej utratím. Hlavně za výborný tabák. Čtvrt funtu, tj. asi 12 dkg za 15 až 45 kopejek. Podle toho, co se podaří usmlouvat. Před hrou v biografu si umotám asi 40 až 45 cigaret. To je dávka na večer.

Byli jsme hrát u našeho třetího praporu na Jaltě. Hned po hře se vracíme. Každý den hrajeme.

16. září 1918

Jedeme do Jekatěrinoslavi. V místě je mnoho hry. Má tu sídlo vrchní velitelství Rakouské okupační armády na Ukrajině a v Rusku. Město je o mnoho větší než Rostov. Elektrické tramvaje, továrny a zajatecké tábory. Střídají se zde hudby od všech pluků z Ukrajiny po 14 dnech.

Jednou jsme šli hrát do zajateckého tábora. Kapelník byl nemocný a tak noty vybíral archivář Korejs. Vzal většinou české skladby. Zahajovali jsme Slovanskou předehrou. Ta začíná Hej Slované a končí Kde domov můj. Hrajeme uprostřed tábora, obstoupeni našimi zajatci a vojskem. Přímo proti mně na kopečku stál tři staří rezervisté s fajfkami. Stoprocentně Češi.

Velitel tábora, starý maďarský plukovník chodil okolo jako bůh války s vousy špičatými a nakroucenými až za uši. Když jsme předehru začali hrát, prorazil náš kruh a chytl dirigenta Maršíka/m.j. tento Maršík, když jsem odcházel od vojenské hudby ve Vídni v roce 1908, narukoval k nám jako absolvent konservatoria jako regrut, byl to solo houslist a do plechu 2 křídlovka/ za ruku, aby se ihned přestalo hrát, že je to vlastizrádná píseň. Ale Maršík, řízný Štajerák ho od sebe odstrčil a dál se pokračovalo bez jakékoliv překážky. Když ku konci zazněly první taktý písně Kde domov můj, tu ti tři staří rezervisté pustili fajfky na zem, smekli čepice a postavili se do pozoru a pohnutím plakali, až jim kapaly slzy po tvářích. My, co jsme stáli naproti nim, jsme byli dojati stejně jako oni. Dohráli jsme a Maďar, který stál stále v kruhu, koulel očima jako čert a kroutil si vousy. Potom přistoupil k Maršíkovi a zhurta na něho, že prý ho neposlechl a hrál vlastizrádné písně, tak že ho ihned nechá odvést do arestu. Maršík, stojí v pozoru prohlásil: Tyto skladby jsou všechny povoleny hrát od nejvyššího velitelství. Na důkaz toho mu předložil partituru oné předehry potvrzenou od nejvyššího velitelství. Maršík hlásil dále, že si bude stěžovat na velitelství protože mu bylo bráněno ve vykonávání služební povinnosti.

Plukovník vzteky celý rudý zařval „Gehe zu Teifel“ a zmizel. Po celou dobu koncertu už se neukázal. Potom jsme zahráli několik Maďarských pochodů a ku konci naši, Kmochovu Andulku a Mařenku. Škoda, 3 října odjíždíme zpět k pluku.

6. října 1918.

O půl desáté dopoledne jsme přijeli do Mariupolu.

Ve čtvrt na jednu přišla depeše, že náš a německý císař přijali čtrnáct Wilsonových podmínek míru.

Je vůbec možné, že se tato krutá epizoda chýlí ku končí

Hned druhý den odjíždíme z Mariupolu a z Ukrajiny.

18. října 1918.

Talián se žene k Vídni. Celá armáda jede dolů na pomoc, aby v poslední chvíli město zachránila. Tak přece ale snad na tom kousek pravdy bude. Asi se vážně blíží konec této čtyři roky a tři měsíce trvajících hrozných muziky. Jen aby ta Coda (dohra) nebyla příliš bouřlivá. Nyní v tomto *allegro presto* (největší rychlostí) Pepíku, největší pozor !!!.

Potkala nás nepříjemná nehoda. Při srážce vlaků byly roztrženy čtyři vagony od začátku. Muzika jela v posledních dvou. Od setniny je mnoho mrtvých a raněných. A za dva dny neštěstí nové. Z jednoho vlaku před námi vykolejil vůz plný pytlů mouky. Ty se rozkutálel po náspu. Vagon svrhli z trati a víc se o něj nikdo nestaral. Trvalo dvě hodiny, než byla trať uvolněna. Přinesli jsme si několik pytlů mouky a schovali pod lavice. Co si sebrali hoši od setniny to jim bylo ihned zabaveno pro kuchyni. A když k nám přišli vizitovat, nadporučík stál mezi lavicemi, nohou kopal do pytlů a křičel. Tady nic není, to jsou jen muzikanti. S velkým smíchem opustil vagon. Uplatnilo se přísloví: Já nic, já muzikant. Když jsme přijeli do většího města, tak to židé od nás koupili. Já měl smůlu. Popadli jsem pytel s žitnou moukou. Tak mi jeden smraďoch dal jen 10 rublů. Začínáme všichni věřit v brzký konec války.

1. listopadu 1918.

Přejíždíme hranice u Brodu. Zde přestupujeme na naše vlaky. Od železničářů jsme se dozvěděli, že 28. října byla v Čechách vyhlášena samostatnost. Mezi námi to vyvolalo pobouření a radost. K 30. říjnu se též osvobodilo Polsko a Maďarsko. Šli jsme na obersta tj. plukovníka co byl velitelem našeho pluku a jel s námi ve vlaku, aby nás Čechy ihned propustil, že se již Rakousko rozpadlo, tudíž že nejme povinni sloužit u rakouské armády. Rozeřval se na nás, že nás všechny nechá postřílet jako vzbouřence. Cestou, jak jsme jeli vlakem od kumpaní uteklo přes dvě stě vojáků.

Ráno, když vlak zastavil, jsem odstrčil dveře, vzal šálek a chtěl jít pro kávu. Venku byl samý křik. Samé *ejlén, ejlén*. Když jsem seskočil z vlaku přiběhli ke mně dva vojáci, podle řeči Maďaři strhli mi s hlavy čepici, servali z ní růžičku s plechovým Karlíkem. To hodili na zem a rozšlapali. Potom utrhli na límci hvězdičky s prsou medaile. Skončilo to za křiku „*ejlén, ejlén*“ rozšlapané v prachu cesty. Tím hlukem proniklo volání: *Freiheit, freiheit /svoboda, svoboda/*. Z vozů začali skákat další. Všem se vedlo jako mě. Za stálého „*ejlén*“ odepnuli lokomotivu a bylo jasné, že dál se nepojede. Z celého vlaku jsme se vystěhovali na nádraží pod peron. Byli jsme ve městě Czapu. Vojáci i zřízenci, všichni hodně opilí rozbíjeli kvery a stříleli do vzduchu. Nás, hudbu sehnali dohromady a museli jsme jim hrát. Snegli vína a špeku tolik, že jsme to ani nespotebovali. Každý jsme si nacpali brodsak a kapsy, prostě vše co se dalo. Tak přece to byl ten konec.

Díl poslední CODA.

Domů je to ještě hezkých pár kroků. Ale kudy?. Sháněli jsme se, kdy pojedou nějaký vlak k buď k Vídni nebo Ostravě. Naši oficíři se zabarikádovávali ve vagonu, připravili si kulometry, ale nikdo si jich nevšímal. Jen oberst chtěl ještě k vojákům promluvit. Vylezl na prázdné sudy od benzínu a začal vojákům připomínat přísahu. Mají s ním jet dál do Vídně, tam že budou řádně propuštěni a podobné sliby a lichotky. Opilý Maďar vylezl za ním, zahodil mu čapku, strhal odznaky a bajonet. Vše hodil ostatním pod nohy a ti to rozdupalo. Plukovník Lojanowitz, starý voják, jistě mu bylo 70 let po takovém ponížení tam stál sám a plakal. Ostatní důstojníci ho snesli dolů. Co bylo dál nevím. V 11 hodin jel vlak ke Košicím. Asi 10 nás naskočilo a jeli jsme přes Sátra-Uhel do Košic. Tam čekala ta nejhorší myslitelná dohra.

1. listopadu 1918.

Když vlak zastavil, stáli po obou stranách staří vojáci /Landšturmáci/, jeden vedle druhého, bajonety na puškách. Všichni jsme museli z vlaku vystoupit. Nástroje tam musely zůstat. Nás s popelavými výložkami sehnali na nádraží do chodby a tam nám vše vyrabovali a rozkradli. Bylo nás 11 muzikantů a dva telefonisté. Ze všeho nejhorší bylo, že jsme se s nimi nemohli domluvit. Stále něco brebentili a ukazovali, že budeme zastřeleni. Ruce jsme museli držet stále vzhůru. Když nám všechno vzali, batohy, chlebníky, opasky, vyvedli nás na zahrádku u nádraží, postavili ku zdi za níž byla silnice a ulice do města. Proti nám se postavila četa těch domobranců s kvery. Veleli jim dva kadeti. Oba kluci snad osmnáctiletí. Za zdí na ulici byla střelba, křik a ozývaly se explose ručních granátů, mašinkverů. Prostě co mohlo, to tam střílelo. Co se kadeti spolu dohadovali, přiběhl k nim nadporučík a cosi jim říkal. Venku se znova ozvaly explose granátů. Již jsem se loučil se světem s pocitem křivdy. Celou válku přežít a nyní na konci pro něčí omyl zemřít?. Posílal jsem v duchu poslední pozdravy svým milým doma ve mlýně. Najednou nás kadeti srazili do houfu a rezervisté s bajonety ať vyvedli ven na ulici a odvedli do garnisonarestu. To je posádková věznice. Tam jsme byli nahnáni do místnosti s cementovou dlažbou a museli svléknout. Co jsme na sobě měli lepšího jako kalhoty, mantle a košile, vše nám sebrali. Místo toho tam hodili staré, špinavé hadry. Pak nás v poschodí zavřeli do dvou místností. U každé stáli dva strážní s vztyčenými bajonety. Stále jsme nevěděli, proč s námi takhle jednají.

2. listopadu 1918.

Časně ráno se nechal kolega Raucher předvést do kanceláře a žádal o vysvětlení. Jedním důstojníkem, který uměl německy mu bylo sděleno, že všechny vojáky od hudby s popelavými výložkami zadržet a ihned zastřeli. V kterémsi městě v Uhrách je také pluk s šedými výložkami, a když byla vyhlášena svoboda, tak se hudba toho pluku vzbouřila a zabili nebo pomlátili pár těch maďarských oficířů. To byl ten omyl, na který nás mělo všech 13 zaplatit životy. Ale ne pustili nás. Až prý se to vše řádně vyšetří. Lumpové Maďarští!! Dál trčíme pod stráží s bajonety v Garnison arestu. Na Slovensku. V Košicích.

Odpoledne jsme se seznámili s jedním Slovákem, kadetem. Ten nám slíbil, že pomůže. Druhý den, když měli být všichni trestanci, co tu byli zavřeni, s výjimkou nás, propuštěni. Bylo jich asi 200. Každý dostal propustku a budou společně odvedeni na nádraží, aby zde ve městě něco neprovedli. Kadet si vzal naše adresy kam který jedeme a ráno že nám dá jízdenky. Uložil nám, abychom ráno jak budou trestanci vycházet na dvůr, že odvolá stráže od našich dveří a my se rychle vmísili mezi vězně ale ne pohromadě. Až pojedou nějaký vlak nalevo, abychom do něho na poslední chvíli naskočili. Ten že jede směrem k Ostravě.

Rozčilením jsem celou noc nespál. Takovouto dohru jsem přece jen nečekal. Když si uvědomím, co nás mělo potkat na nádraží, vždy až ztrácím dech. Je škoda těch věcí, které jsem měl. Asi 6 metrů krásné ruské látky a Snad 2 kila toho nejlepšího tabáku a několik jiných věcí. Zůstaly mi jen hodinky, břitva, zápisník, sešítek a šest korun. Čert to vše vzal! Hlavně, že jsem již snad na cestě k domovu.

Ráno vše dopadlo, díky slovenskému kadetu, dobře. Ale ne zadarmo. Ještě jsem měl namále. Když vlak byl v pohybu a já do něho naskakoval tak mě některý z Maďarů chytil za mantl a chtěl strhnout zpět. Oběma rukama jsem se vši silou držel, vlak zrychloval tempo a já nohou vši silou kopl dozadu a toho lumpa zasáhl přímo do obličeje. Tak to byl snad poslední úder na vojně.

Z Ostravy jsem jel do Přerova sám na plochem vagoně. Z Přerova do Kolína již v osobním voze. V Kolíně jsem čekal dvě hodiny. Šálek mrkve, rozvařené jako pro čuňata a stál jednu korunu.

4. listopadu 1918.

Přijel jsem večer v půl desáté domů!!! Hladový, otrhaný a špinavý.

To všechno se již srovná.

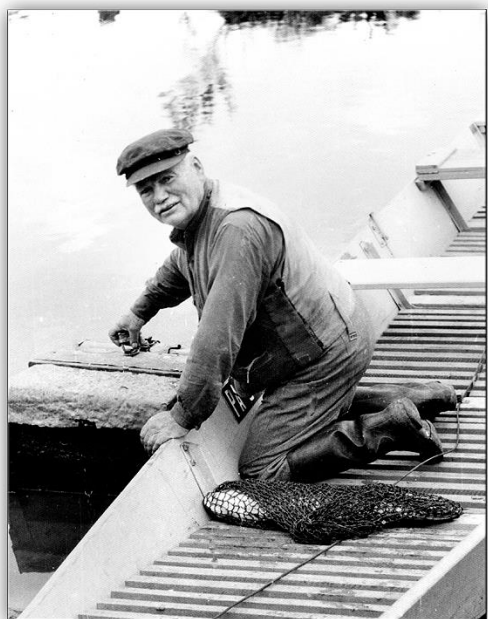
Vím, že já na ČLOVĚKA nikdy nevystřelil.

HURÁ!!!. HURÁ!!!. HURÁ !!!.

Nastává nyní zase boj o životní existenci. Snad to bude veselejší a určitě svobodnější. Nyní zase

Ulrich Josef, mlynář, Tuchoraz u Českého Brodu.

Díky Bohu už snad nikdy ne četař u hudby 24. pěšího pluku ve Vídni.

Josef Ulrich

manžel Alžběty

*bývalý mlynář z Klamýsku
původně působil u mlynáře v Tuchorazi
z dvojčat - bratr Antonína z Českého Brodu*

Alžběta Ulrichová

rozená Jandejsková

Přepsáno podle zápisků mého dědy Josefa Ulricha, stárka v Kamýku nad Vltavou.

Dopsal Suk Antonín Zlučín 19 dne 24.4.2013.